

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden koulutusohjelma

Karelia-ammattikorkeakoulu
Minna Kontturi

KOULULAISTEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN KUSTANNUSSEURAN-
TA

Opinnäytetyö
Marraskuu 2013

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2013
Liiketalouden koulutusohjelma

Karjalankatu 3
80200 JOENSUU
Puh. (013) 260 600

Tekijä
Kontturi Minna

Nimeke
Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannusseuranta

Toimeksiantaja
Ilomantsin kunta

Tiivistelmä

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön alaiseen toimintaan ja opetushallitus on antanut toiminnalle perusteet.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta aiheutuneita kustannuksia ostopalveluna hankitun ja Ilomantsin kunnan järjestämän koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan välillä. Tutkimuksen avulla selvitettiin, mitä kustannuksia toiminnasta aiheutuu ja miten suuria kustannukset ovat eri järjestämistapojen välillä.

Tutkimus toteutettiin laadullista eli kvalitatiivista menetelmää käyttäen. Haastattelut toteutettiin ei-strukturoituina eli avoimina tutkittavien vähäisen lukumäärän vuoksi. Havainnointi toimi osana aineiston hankintamenetelmää.

Tutkimuksessa selvisi, että koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämistapojen väliset kustannukset eivät ole suoraan verrannollisia, mutta ostopalveluna hankittu toiminta jää edullisemmaksi. Yleisesti ottaen kunnissa menot vyörytetään kustannuslaskennallisin periaattein eivätkä aiheutuneet kustannukset kohdennu välttämättä oikeille kustannuspaikoille. Suurimmaksi osaksi toiminta on kuntien omana työnä järjestettyä. Ostopalveluna hankittu toiminta on vähäistä.

Jatkotoimenpiteenä Ilomantsin kunta voisi panostaa kustannusten kohdentamiseen toimintolaskennan mukaisesti sekä ottaa harkintaan koululaisten iltapäivätoiminnan hankkimisen ostopalveluna paikallisilta toimijoilta.

Kieli
suomi

Sivuja 32
Liitteet 3
Liitesivumäärä 15

Asiasanat
aamupäivätoiminta, iltapäivätoiminta, koululaiset, ostopalvelu

THESIS
November 2013
Degree Programme in Business Economics
Karjalankatu 3
FI 80200 JOENSUU
FINLAND
Tel 358 13 260 600

Author
Minna Kontturi

Title
Morning and Evening Daycare Cost Control

Commissioned by
Municipality of Iloanta

Abstract

The Ministry of Education and Culture is liable for school children's morning- and evening daycare services and National Board of Education has stated the basics for those services.

The purpose of thesis was to study and compare costs due to school children's morning- and evening daycare services between outsourced services and those implemented by the municipality of Iloanta itself as their internal work. The study aimed at finding the types and amounts of costs due to organizing daycare services in different ways.

The study was conducted by using qualitative method. Interviews were carried out as non-structured, open as they applied only to few people. Observation was a part of the information acquisition method.

The study revealed that the costs between differently organized school children's morning- and evening daycare services are not directly proportional. The operations bought as outsourced services are advantageous. In municipalities, basically all cost were divided by using cost accounting and the costs were not necessarily directed to the right cost pools. For the most parts daycare operations were organized in municipalities by their own work. Outsourced services played a minor role.

On the basis of results it can be concluded that municipality of Iloanta could pay attention to the costs assignment view and consider ordering school children's morning- and evening daycare operations as outsourced services.

Language
Finnish

Pages 32
Appendices 3
Pages of Appendices 15

Keywords

Morning daycare, evening daycare, schoolchildren, outsourced service

Sisältö

Nimiö

Tiivistelmä

Abstract

1	Johdanto.....	5
2	Tietoperusta ja toiminnallinen viitekehys	7
2.1	Aiempi tieto aiheesta	9
2.2	Luotettavuus ja eettisyys	9
3	Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen lähtökohdat	11
3.1	Toimintaa ohjaavat linjaukset	11
3.2	Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteet	12
4	Aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältö.....	13
4.1	Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen, suunnittelu ja arviointi	13
4.2	Henkilöstö	16
4.3	Maksut	17
5	Kustannuslaskenta	18
5.1	Resurssit	19
5.2	Toimintolaskenta vs. perinteinen kustannuslaskenta	20
6	Toteutus	21
6.1	Toimintaympäristö ja kohderyhmä	21
6.2	Toiminnan analyysi	23
7	Tulokset.....	23
8	Pohdinta.....	29
	Lähteet.....	32

Liitteet

- Liite 1 Perusopetuslain mukaisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan suoritteet, kustannukset ja tulot vuonna 2011 ja vertailu vuoteen 2010
- Liite 2 Perusopetuslain mukaisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannukset ja maksut (AVI/maakunta/kunta)
- Liite 3 Perusopetuslain mukaisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannukset ja maksut (kuntaryhmä)

1 Johdanto

Hallitus leikkaa budjettiehdotuksessaan kuntien valtionosuuksia ja jäädyttää opetustoimen valtionosuusindeksin. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle vuodeksi 2014 lähes 6,6 miljardin euron budjetti kutistuisi 59 miljoonalla eurolla. (Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry 2013:39, 8—9.) Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta tarkoitettut valtionosuudet, joihin koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta kuuluu.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteiskunnallisen uudistuksen tavoitteena on turvata lapsen hyvinvointi muuttuvan perhe- ja työelämän keskellä. Toiminnan tärkeyttä ei voi mitata millään tavoin koko ajan hektisemmäksi käyvässä työelämässä, jossa molemmat vanhemmat joko opiskelevat tai ovat työelämässä. Lapsen parhaaksi - tukea ja laatua aamu- ja iltapäivätoimintaan julkaisun artikkelit viestittävät aamu- ja iltapäivätoiminnan tärkeydestä ja merkityksestä lapsen hyvinvoinnin edistäjänä ja toiminnan erityisluonteesta - laadukkaasta vapaa-ajantoiminnasta. Aamu- ja iltapäivätoiminta on osa lapsen kasvun ja oppimisen polun jatkumoa. Se jatkaa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kasvatustehtävää, ja sen lähtökohtana ovat perusopetuksen yleiset kasvatustavoitteet. Aamu- ja iltapäivätoiminta on tullut jäädäkseen. (Rajala 2004, 6, 109.) Uudella varhaiskasvatuslailla haetaan kokonaisuutta varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välille, minkä vaikutukset tulevat ulottumaan aamu- ja iltapäivätoimintaan (Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry 2013:36, 14—15).

Ilomantsin perusturvalautakunta teki 18.3.2004 kokouksessaan esityksen kunnanhallitukselle koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä 1.8.2004 alkaen Ilomantsin kunnassa. Kunnanhallitus hyväksyi 29.3.2004 kokouksessaan perusopetuslain mukaisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen 1.8.2004 alkaen 1. ja 2. vuosiluokkien sekä muiden vuosiluokkien erityisopetuksessa oleville oppilaille (Khall 29.3.2004, 108. §).

Ilomantsin kunta käynnisti perusturvalautakunnan toimeenpanemana perusopetuslain mukaisen koululaisten iltapäivätoiminnan lukuvuoden 2003 alusta enintään 50: lle oppilaalle.

Eduskunta hyväksyi lasten päivähoidosta annetun lain (36/1973) väliaikaisesta muuttamisesta (156/2003) 1.8.2003 - 31.7.2008 väliselle ajalle. Päivähoito siirtyi Ilomantsin perusturvalautakunnalta varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnan alaisuuteen vuonna 2009 ja vuoden 2013 alusta lautakuntien yhdistymisen myötä uudelle sivistyslautakunnalle. Päivähoito nähtiin jatkumona varhaislapsuudesta perusopetuksen loppuun. Lapsen erityistarpeet voidaan huomioida ja ennakoida joustavasti ja kynnystä päivähoiton ja koulun välillä madaltaa. Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnan vuoden 2013 talousarviossa on yhtenä toiminnan painopistealueena aamu- ja iltapäivätoiminnan organisoimien tarkastelu ja selkiyttäminen (Ilomantsin kunta TA2013 ja TS 2014—2015). Sivistyslautakunnan vuoden 2014 talousarvion painopisteenä on tehtävärakenteen tarkastelun aloittaminen päivähoitossa vastaamaan tulevaa varhaiskasvatustaloutta sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan muutoksia (Ilomantsin kunta TA2014 ja TS 2015—2016).

Opinnäytetyön aihetta pohiessani esimieheni ehdotti Ilomantsin kunnalle toimeksiantona tehtävää opinnäytetyötä, jonka avulla saataisiin tietoa muulla tavoin järjestetystä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta sekä toiminnasta aiheutuneista kustannuksista. Millä muulla tavalla Ilomantsin kunta voisi järjestää koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan ja kuinka suuresta kustannuserästä toisella tavalla järjestetyssä aamu- ja iltapäivätoiminnassa on kysymys? Ilomantsin varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta on todennut 7.9.2012 iltakoulusta laaditussa muistiossa, että aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältö oli otettava tarkasteluun ja selvitettävä voisiko joku muu yhteistyötaho olla mukana koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa kehittämässä. Opinnäytetyöni tähtää työelämäkentästä nousseen ongelman ratkaisemiseen, mikä palvelee päivähoiton, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittämistä ja antaa samalla mahdollisuuden tarkastella koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa eri näkökulmasta.

2 Tietoperusta ja toiminnallinen viitekehys

Aamu- ja iltapäivätoimintaa ohjataan lainsäädännöllä. Toimintaa koskevat erinäiset määräykset, asetukset ja lait. Aamu- ja iltapäivätoiminnasta säädetään Perusopetuslain 8a luvussa. Lakiin on kirjattu toiminnan tavoitteet ja perusteet, toiminnan järjestäminen ja laajuus, toiminnan arviointi, lapsen oikeus turvalliseen toimintaympäristöön ja opintososiaalisiin etuihin, toiminnan henkilöstön riittävyys sekä toiminnasta perittävästä kuukausimaksusta.

Opetushallitus on päättänyt Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteista 2011. Opetushallituksen mukaan koulun kerhotoiminta ja taiteen perusopetus voivat olla lapsen aamu- ja iltapäivätoimintaa. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2004 on luku kouluissa kasvatus- ja opetustyöntekemiseksi järjestettävästä kerhotoiminnasta. Muun muassa seuraavat asetukset ja lait säätelevät aamu- ja iltapäivätoimintaa:

- ✚ Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998) 3a luku (L 115/2004)
- ✚ Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002), 5. a § (L 1138/2003)
- ✚ Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998)
- ✚ Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta 5. § 3 a (1137/2003)
- ✚ Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999)
- ✚ Laki julkisista hankinnoista (348/2007)
- ✚ Lastensuojelulaki (417/2007) 12. § ja 25. §
- ✚ Perusopetusasetus (852/1998)
- ✚ Perusopetuslaki (628/1998) 8 a luku (L 1136/2003)
- ✚ Rikosrekisterilaki (770/1993).

Toimeksiantajani esitti vertailukohteekseni kuntaa/kaupunkia, jossa aamu- ja iltapäivätoiminta hankitaan ostopalveluna. Tämä tieto rajasi vaihtoehtojen kartoittamista. Opin- näytetyöni oli saanut toiminnallisen viitekehysten. Toimintatutkimukselle on tunnus-

omaista toiminnan ja tutkimuksen samanaikaisuus sekä pyrkimys saavuttaa välitöntä, käytännöllistä hyötyä tutkimuksesta (Metsämuuronen 2006, 196). Aloitin ostopalveluna hankitun aamu- ja iltapäivätoiminnan kartoittamisen kuntien ja kaupunkien kotisivuilta Internetistä ja löydettyäni toimeksiantoa vastaavan aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämistavan jatkoin tiedon syvempää etsimistä kyseisen kunnan aamu- ja iltapäivätoiminnasta vastaavan lautakunnan pöytäkirjoista. Yleisenä havaintona voisi sanoa, että kunnat järjestävät aamu- ja iltapäivätoiminnan hyvin pitkälti omana työnä.

Opinnäytetyöni pohjautuu aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevaan lainsäädäntöön, alan kirjallisuuteen, aikakauslehtien artikkeleihin, viranomaismateriaaliin sekä julkaistuihin opinnäytetöihin. Aamu- ja iltapäivätoiminnasta on hyvin vähän kirjallisuutta. Olemassa oleva kirjallisuus koskee enemminkin seurakuntien järjestämää toimintaa ja kirjoissa käsitellään lapsille suunnattuja leikkejä ja pelejä. Opetusalan ammattijärjestön OAJ ry:n kustantamassa Opettajat lehdessä on ollut useita artikkeleita uuden varhaiskasvatuslain valmistelusta. Uusi laki ulottaa juurensa myös koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan. Viranomaismateriaalia löytyy kuntien/kaupunkien kotisivuilta, aamu- ja iltapäivätoimintaa hallinnoivan toimielimen alaisista pöytäkirjoista, opetushallituksen sivustoilta sekä opetus- ja kulttuuriministeriön sivustoilta Internetistä. Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet velvoittavat kuntia tekemään aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelman, mutta kunta saa päättää sisällöstä.

Ammattikorkeakoulujen julkaisuarkistosta Theseuksesta löytyi muutama aamu- ja iltapäivätoimintaa koskeva opinnäytetyö, mutta ne käsittelivät toimintaa eri näkökulmasta. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun Joel:in tietokannasta löytyi kaksi opinnäytetyötä, jotka koskivat aamu- ja iltapäivätoimintaa. Opinnäytetyöt oli tehty opetushallituksen valmistellessa koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteita vuonna 2004.

Aineiston hankinnan metodina oli ei-strukturoitu eli avoin haastattelu haastateltavien vähäisen lukumäärän ja opinnäytetyön rajauksen pohjalta (Metsämuuronen 2006, 115). Esimieheni myönsi tutkimusluvan Ilomantsin kunnan aamu- ja iltapäivätoimintaan. Empiirinen aineisto pohjautuu pitkälti henkilökohtaisiin havaintoihin ja omassa työssä hankittuihin tietoihin. Havainnoinnissa on kyse siitä, että tutkija tarkkailee enemmän tai vähemmän objektiivisesti tutkimuksen kohdetta ja tekee havainnoinnin aikana muistiinpanoja tai kenttäraporttia. Toimintatutkimuksessa subjektiivisuuden aste saattaa olla

hyvinkin korkea. (Metsämuuronen 2006, 116). Muistiinpanot ja haastattelut litteroidaan, kirjoitetaan puhtaaksi.

2.1 Aiempi tieto aiheesta

Aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevat ensimmäiset säännökset ovat tulleet voimaan 1.8.2004. Toiminnasta säädetään perusopetuslain (628/1998) 8a luvussa (L 1136/2003) ja niitä sovelletaan perusopetuksen 1. ja 2. vuosiluokan sekä muiden vuosiluokkien osalta perusopetuslain 17. §:n 2. momentissa tarkoitetuille erityisopetukseen otetuille tai siirretyille oppilaille järjestettävään aamu- ja iltapäivätoimintaan. Perusopetuslain 40., 41. ja 43. §:n sekä 44. §:n 2. ja 3. momenttia sovelletaan myös aamu- ja iltapäivätoimintaan. Momentit käsittelevät salassapitoa, tietojensaantioikeutta, muutoksenhakua, rahoitusta ja oppilailta perittäviä maksuja.

2.2 Luotettavuus ja eettisyys

Mikään tutkimusmenetelmä ei ole luotettava tai epäluotettava, vaan luotettavuutta on tarkasteltava ilmiön suhteen. Validiteetilla tarkoitetaan luotettavuutta siinä mielessä, ollaanko tutkimassa sitä, mitä on tarkoitus tutkia. Ulkoisella validiteetilla tarkoitetaan sitä, onko kyseinen tutkimus yleistettävissä. Sisäisellä validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen omaa luotettavuutta. Luotettavuuden pohdinnalla pyritään arvioimaan sitä ja saamaan vahvistus sille, etteivät tutkimustulokset ole satunnaisten asioiden seurausta. (Metsämuuronen 2006, 48, 268.)

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tutkimusaineisto pohjautuu suurimmaksi osaksi lainsäädäntöön ja lautakunnissa hyväksytyihin asiakirjoihin. Opetushallituksen 20.9. ja 30.4. tilastointipäivinä keräämät aamu- ja iltapäivätoiminnan oppilas- ja suoritemäärät sekä kustannukset ovat vuosittain tilintarkastajien tarkastelun kohteena, koska tiedot vaikuttavat kuntien saamiin valtionosuuksiin. Ilmoitetut oppilas- ja suoritemäärät on todennettava tilintarkastajalle ohjelmistoista otetuilla raporteilla ja tehdyillä laskelmilla. Kirjanpitäjät ilmoittavat vuosittain talous- ja toimintatilaston laatimisen yhteydessä aamu- ja

iltapäivätoiminnasta aiheutuneet kustannukset. Ilmoitetut euromäärät pohjautuvat ohjelmista otettuihin raportteihin sekä vyörytettyihin kustannuksiin.

Opetushallituksen tilastointipäivien tietojen mukaan laaditut aamu- ja iltapäivätoiminnan suorite, kustannus ja tuloraportit antavat yleisen käsityksen toiminnan kokonaiskustannuksista, mutta toiminnan eri järjestämistapojen välisiä kustannuksia oppilasta kohden ei raportilta ole mahdollista selvittää. Raportointia voisi kehittää vastaamaan tämän päivän vaatimuksia.

Kohteen 2 ilmoittamat ostopalvelukustannukset perustuvat solmittuun ostopalvelusopimukseen ja se tieto on täysin luotettava. On kuitenkin muistettava, että siihen sisältyy vain henkilöstökustannukset, askartelumateriaalit ja tarjottava välipala. Sopimukseen ei sisälly toimitilakustannuksia, joten tarkkaa euromääräistä tietoa ei voi selvittää em. kustannusten osalta.

Tutkijan oma näkökulma vaikuttaa myös tehdyn tutkimuksen luotettavuuteen (Metsämuuronen 2006, 198). Mielestäni olen lähestynyt aihetta avoimesti ja tasapuolisesti. Opetushallituksen raporteista selviää, että ostopalveluna järjestetty aamu- ja iltapäivätoiminta on edullisempi vaihtoehto toiminnan järjestämiseksi.

Tutkimuksessa on pyritty noudattamaan rehellisyyttä ja huolellisuutta. Toimintatutkimuksen eri vaiheista on raportoitu opinnäytetyössä. Tutkimus on toteutettu eettisesti kestävien tutkimus-, tiedonhankinta- ja arviointimenetelmiä käyttäen. Muiden tutkijoiden työt on huomioitu tutkimuksessa asianmukaisella tavalla.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta on hyvin ajankohtainen asia ja siitä on uutisoitu eri medioissa viime aikoina. Toiminnan tärkeys on huomioitu yleisesti koko maassa. Tämän tyyppiselle toimintatutkimukselle oli hyvät edellytykset aiheen ajankohtaisuuden vuoksi. Tutkimuslupa järjestyi vaivattomasti. Muilta opinnäytetyöhön osallistuneilta henkilöiltä sain vapaaehtoisen suostumuksen. Hankitusta aineistosta suurin osa kuuluu opetushallitukselle tilastoitaviin tietoihin ja on julkista tietoa opetushallituksen sivustoilla Internetissä.

3 Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen lähtökohdat

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Kunnalla ei ole velvollisuutta järjestää toimintaa. Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisestä sisällöstä antamalla toimintaa varten perusteet. Opetushallitus on päättänyt aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteista 2011 (Määräys 1/011/2011) ja toiminta on tullut järjestää näiden perusteiden mukaisesti 1.8.2011 alkaen.

Aamu- ja iltapäivätoiminta pohjautuu perusopetuksen arvoihin, joita ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Toiminnan tulee perusopetuksen tavoin edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista. (Opetushallitus 2011.)

Yhteiskunnallisena toiminnan lähtökohtana on turvallisen kasvu ympäristön tarjoaminen lapselle. Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen sekä perheen ja koulun tukeminen niiden kasvatustehtävässä ovat toiminnan keskipisteessä. Lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia edistetään lapsen vapaa-ajan toiminnan ohjaamisella, lapsen kasvun ja kehityksen tukemisella, lapsen koulunkäynnin ja oppimisen tukemisella sekä varhaisella puuttumisella ja sosiaalisella vahvistamisella.

3.1 Toimintaa ohjaavat linjaukset

Toiminnalla pyritään vähentämään lasten yksinäistä aikaa ilman turvallisen aikuisen läsnäoloa ja ohjausta ennen ja jälkeen koulupäivän. Hyvin ja laadukkaasti järjestetty aamu- ja iltapäivätoiminta ohjaa lasten tarpeet ja edellytykset huomioon ottaen lapsia kasvamaan vähitellen aktiiviseen, terveelliseen ja kestäväan elämäntapaan sekä elämään kansainvälistyneessä ja teknologisoituneessa maailmassa (Opetushallitus 2011).

Suunnittelussa huomioidaan sekä yksilölliset että yhteisölliset näkökohdat. Ryhmiä ohjaavat säännöt ja arvot muovaavat osaltaan lasten sosiaalista kasvua. Lapsille tarjotaan

heidän tarpeitansa vastaavaa, monipuolista ja virkistävää toimintaa sekä annetaan mahdollisuus lepoon ja itsekseen oleskeluun. Toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen ja sijoittuu lasten vapaa-aikaan. Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään eri toimijoiden välistä moniammatillista yhteistyötä ja yhteistyötä perheiden kanssa.

3.2 Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteet

Aamu- ja iltapäivä toiminnan tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä, sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua, edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa, sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta. Kunta täsmentää perusopetuslaissa säädetyt tavoitteet ottaen huomioon paikalliset tarpeet, toimintaympäristön ja kunnan omat strategiset linjaukset.

Kodin, koulun ja toiminnan toteuttajan välisen yhteistyön on tarkoitus jäsentyä luontevaksi osaksi aamu- ja iltapäivätoimintaa. Toimijoiden välisellä avoimella ja luottamuksellisella vuorovaikutuksella luodaan pohja mahdollisten ongelmatilanteiden kohtaamiselle ja lisätään lapsen tuntemusta ja näin autetaan hänen tarpeiden tunnistamista. Lapsen huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta ja ohjaajilla on aamu- ja iltapäivätoiminnassa ammatillinen vastuu lapsen kasvatuksesta.

Tavoitteena on lasten tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen sekä hyvinvoinnin tukeminen niin, että jokainen lapsi tuntee itsensä hyväksytyksi ja arvostetuksi omana itsenään. Lasten yhteistoimintaa edistämällä tuetaan lasten sosiaalista kehitystä. Toverisuhteiden kautta opitaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tarvittavia taitoja. Turvallisuutta ja välittämistä haetaan yhteisillä säännöillä ja rajoilla. Ikätasonsa mukaisesti lapset osallistuvat yhteisten sääntöjen ja sopimusten muotoiluun.

Toiminnan eettisenä lähtökohtana ovat perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2011 (Määräys 1/011/2011) luvussa 2.1 määritelty perusopetuksen arvopohja sekä kodin ja koulun kanssa yhdessä sovitut kasvatukselliset periaatteet. Eettisen kasvun ja yhdenvertaisuuden tukemisessa erityisen tärkeitä ovat aikuisen antamat käyttäytymisen mallit, keskinäiset vuorovaikutussuhteet sekä arkipäivän tilanteissa kohdattavat eettiset kysymykset. Vastuullisuuden ja vastavuoroisuuden ymmärtäminen ovat eettisen kasvun

tavoitteena (Opetusministeriö 2006.) Osallisuuden edistäminen, tasa-arvon lisääminen ja syrjäytymisen ennaltaehkäiseminen ovat myös tärkeitä tavoitteita aamu- ja iltapäivätoiminnassa.

4 Aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältö

Toiminnan sisällön tulee tukea toiminnalle asetettujen perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden ja kuntakohtaisen toimintasuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista (Opetushallitus 2011). Toiminnan monipuolisuus, vapaaehtoisuus ja tarvelähtöisyys liittyvät aamu- ja iltapäivätoiminnan erityisluonteeseen. Sisältöihin vaikuttavat tarjonta ja paikalliset olosuhteet, toteuttajien vahvuudet, painotukset ja käytännön mahdollisuudet. Toiminnan sisältö suunnitellaan lapsen kannalta ehyeksi ja monipuoliseksi kokonaisuudeksi. Lapsille tarjotaan esteettisiä kokemuksia, sosiaalista vuorovaikutusta, vireyttä edistävää liikkumista ja ulkoilua sekä aikaa lepoon, rentoutumiseen ja omaan toimintaan.

Erityisopetukseen otetun tai siirretyn oppilaan aamu- ja iltapäivätoiminnan lähtökohdat vastaavat toiminnan yleisiä tavoitteita ja sisältöä huomioiden oppilaan yksilölliset tarpeet sekä erityisoppilaan iän ja kehitysvaiheen. Erityisoppilaiden aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestelyt toteutetaan muun aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteydessä tai omissa ryhmissä, jos heidän erityistarpeensa sitä edellyttävät. Erityisoppilaan kasvuun ja kehitykseen liittyvät tavoitteet otetaan huomioon toiminnassa kuulemalla huoltajia.

4.1 Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen, suunnittelu ja arviointi

Kunta päättää johtosäännössään, minkä hallintokunnan alaisuuteen toiminta sijoitetaan Kuntalain (365/1995) 16. § 1. mom. ja 50. § 1. mom. ja 2. mom. (1068/2008) säännösten mukaisesti ja siitä, kuka viranhaltija tai mikä toimielin vastaa toiminnasta.

Perusopetuslain 48. b §:n mukaan kunta voi joko järjestää itse, hankkia palveluita julkisilta tai yksityisiltä palvelun tuottajilta, olla avustamassa näiden toimintaa tai käyttää

edellä mainittuja toiminnan järjestämistapoja samanaikaisesti. Ostopalveluna hankitussa aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee noudattaa lakia julkisista hankinnoista (348/2007).

Kunnan tulee etukäteen ilmoittaa aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämiskoista, toiminnan alkamis- ja päättymisajankohdasta sekä siitä, miten sen järjestämään tai ostopalveluna hankittu toimintaan haetaan. Toiminnasta on tiedotettava muiden kunnallisten ilmoitusten tapaan. Aamu- ja iltapäivätoimintaan on haettava kunnan edellyttämällä tavalla siinä kunnassa, jossa toimintaan hakeutuva lapsi on perusopetuksessa. Oppilaiden huoltajien tiedottamisesta on huolehdittava asianmukaisesti. Kunta päättää lapsen ottamisesta toimintaan ja perusopetuslain 48. b:n 2. momentin mukaan otettaessa lapsia aamu- ja iltapäivätoimintaan heihin tulee soveltaa yhdenvertaisia (PL 6. §) valintaperusteita. Jos toimintaa on tulossa enemmän lapsia kuin on paikkoja, niin moni kunta/kaupunki on määritellyt yhdenvertaisen valintaperusteen näihin tapauksiin.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämiskoista ei ole määräystä lainsäädännössä, mutta toimintaympäristön, tilojen ja välineiden tulee olla turvallisia ja toimintaan soveltuvia. Toiminnan järjestämiskoista voidaan päättää paikallisesti huomioiden lasten, perheiden ja toiminnan järjestäjien tarpeet sekä huomioiden toimintaan osallistuvien lasten perusopetuslain 32. §:n mukainen oikeus koulumatkaetuun. Koulu on usein luonteva paikka aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämiseen. Eri kieliryhmien tarpeet tulee huomioida toimintaa järjestettäessä ja kuntalain 50. §:ssä annetaan tarpeelliset määräykset siitä, miten kunnassa annetaan palvelut samanlaisin perustein eri kieliryhmiin kuuluville asukkaille.

Perusopetuslain 48. b §:n 4. momentin mukaan toimintaa tulee tarjota toimintaa vähintään 570 tai 760 tuntia koulun työvuoden aikana, kullekin toimintaan osallistuvalla lapsella keskimäärin 3 tai 4 tuntia päivässä. Perusopetuslain 6 luvun 23. §:n mukaan lukuvuosi alkaa 1 päivänä elokuuta ja päättyy 31 päivänä heinäkuuta. Lukuvuodessa on 190 työpäivää. Opetuksen järjestäjän päätettävissä on koulutyön alkamispäivä elokuussa, mutta koulutyön päättymisestä säädetään perusopetusasetuksen 7. §:ssä (852/1998). Koulutyö päätetään viikon 22 viimeisenä arkipäivänä. Aamu- ja iltapäivätoimintaa voidaan järjestää paitsi koulupäivinä myös viikonlopun aikana ja koulun työvuoden sisällä olevina loma-aikoina kuten, syysloman, joululoman ja hiihtoloman aikana. Koulun kesäloma aika ei kuulu valtiosuuteen oikeuttavan toiminnan piiriin.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuminen on lapselle vapaaehtoista. Toimintaa voidaan järjestää koulun työvuoden aikana arkipäivisin pääsääntöisesti klo 7.00–17.00 välisenä aikana, mutta säännökset mahdollistavat toiminnan ajoittamisen sellaiseen ajankohtaan, että se auttaa lasten koulunkäynnin, vanhempien työelämän ja perheiden vapaa-ajan yhteensovittamisessa.

Kunta päättää toimintasuunnitelman sisällöstä ja perusopetuslain 48. b §:n 4. momentin mukaan tulee kunnalla olla hyväksytty aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma. Perusopetuslain 48. b §:n 3. momentissa aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteissa on suositeltu sisällytettävän toimintasuunnitelmaan muun muassa toiminnan tavoitteet ja laajuus, toiminnan järjestämisen periaatteet, toiminnan koordinointi, yhteistyö eri hallintokuntien kanssa, yhteistyö toiminnan järjestäjien ja toteuttajien kanssa, yhteistyö kotien kanssa, yhteistyö koulun kanssa, toimintaan hakeminen ja valintaperusteet, sisällölliset painotukset, toiminta-aika ja arviointi.

Perusopetuslain 48. c §:ssä säädetään aamu- ja iltapäivätoiminnan arvioinnista. Arvioinnilla turvataan toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutuminen. Kunnan on arvioitava sisäisesti järjestämäänsä tai muutoin hankkimaansa aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arviointien keskeiset tulokset julkistetaan, jotta saadut tulokset ovat tehokkaasti hyödynnettävissä toiminnan kehittämisessä. Ulkopuolista arviointia varten on erillinen koulutuksen arviointineuvosto opetusministeriön yhteydessä. Arvioinnilla saadaan luotettavaa, ajantasaista ja tavoitteisiin nähden kattavaa tietoa valtakunnallisen ja paikallisen aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevan päätöksenteon ja kehittämisen tueksi. Toiminta on suunniteltava huolellisesti ja kunnalla täytyy olla keinot seurata toteutettua toimintaa. Seurannan tavoitteena on turvata toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutuminen. kunnan tulee arvioida antamaansa tai hankkimaansa aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin.

Toimintaan osallistuvalla lapsella on tarjottava välipala ja toiminnassa sattuneen tapaturman hoito on lapselle maksuton. Kunta voi ottaa toimintaan osallistuville lapsille vakuutuksen, laajentaa nykyisiä vakuutuksia tai korvata yksittäisen tapaturman hoidon erikseen (Opetusministeriö 2009).

4.2 Henkilöstö

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla riittävä määrä ammattitaitoisia ohjaajia perusopetuslain 48. e §:n mukaan. Ohjaajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (986/1998) 3 a luvussa (L 115/2004). Säännöksen mukaan aamu- ja iltapäivätoiminnassa ohjaajana toimimaan on kelpoinen henkilö,

- 1) joka on suorittanut tehtävään soveltuvan korkeakoulututkinnon, opistoasteen tutkinnon, ammatillisen perustutkinnon tai sitä vastaavat aikaisemmat opinnot, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon ja jolla on koulutuksen yhteydessä hankittu tai kokemuksella osoitettu taito toimia lapsiryhmän ohjaajana taikka
- 2) jolla on kelpoisuus antaa luokanopetusta, esiopetusta, erityisopetusta tai aineenopetusta tai toimia oppilaanohjaajana (Opetushallitus 2006).

Opetushallitus on antanut koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan erikoisammattitutkinnon perusteet 2011, koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammattitutkinnon perusteet 2010 ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan ammattitutkinnon perusteet 2005.

Lakia lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002) 5. a § (L 1138/2003) sovelletaan myös aamu- ja iltapäivätoimintaan. Hankittaessa perusopetuksessa tarkoitettua aamu- ja iltapäivätoiminnan palveluja julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta kunnan tai kuntayhtymän tulee pyytää lain 2. §:n 1. momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavalta henkilöltä viipymättä nähtäväksi rikosrekisterilain 6. §:n 2. momentissa (770/1993) tarkoitettu rikosrekisteriote, jollei henkilö hoida näitä tehtäviä virka- ja työsuhteessa palvelujen tuottajaan. Ote rikosrekisteristä on pyydettävä nähtäväksi myös ennen kuin muu sopimuksessa määritelty henkilö otetaan 2. §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin. Palvelun tuottajan on ilmoitettava asiasta asianomaiselle kunnalle tai kuntayhtymälle (Opetusministeriö 2006).

4.3 Maksut

Perusopetuslain 48. f §:n mukaan aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistumisesta on mahdollisuus periä kuukausimaksu, jonka määrästä päättää kunta. Maksu perusopetuslaissa tarkoitettua keskimäärin kolmen tunnin päivittäisestä (570 tuntia/vuosi) toiminnasta saa olla enintään 60 euroa kuukaudessa toimintaan osallistuvaa oppilasta kohden ja neljän tunnin päivittäisestä (760 tuntia/vuosi) toiminnasta enintään 80 euroa kuukaudessa.

Jos aamu- ja iltapäivätoimintaa annetaan enintään 10 päivänä kuukaudessa tai lapsi ei sairautensa vuoksi voi kalenterikuukauden aikana osallistua toimintaan yli 10 päivänä, peritään vain puolet maksusta. Maksua ei peritä, jos sairaudesta aiheutuva poissaolo kestää koko kalenterikuukauden. Maksuna peritään puolet kuukausimaksusta, jos lapsi ei muusta syystä osallistu toimintaan koko kalenterikuukautena. Laissa tarkoitettuun toimintaan osallistumisesta ei voida periä muita maksuja. Maksu voidaan jättää perimättä tai sitä voidaan alentaa, jos huoltajan elatusvelvollisuus, toimeentuloedellytykset tai huollolliset näkökohdat huomioon ottaen siihen on syytä (628/1998).

Aamu- ja iltapäivätoiminnan käyttökustannuksiin myönnettävästä valtionosuudesta säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (635/1998) 5. § 3a (L 1137/2003). Käyttökustannusten rahoitus määräytyy lain 5. §:n 1. momentin kohdan 3 a ohjaustuntien määrän ja ohjaustuntia kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella. Lain 13. a §:n mukaan perusopetuslaissa tarkoitettua aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestävälle kunnalle myönnetään valtionosuutta toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin 57 % euromäärästä, joka saadaan, kun kunnalle valtionosuuden laskemisen perusteeksi mainittua toimintaa varten vahvistettu tuntimäärä kerrotaan tunti kohden määrätyllä yksikköhinnalla. Opetusministeriö vahvistaa yksikköhinnan ohjaustuntia kohden vuosittain valtion talousarvion rajoissa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 21. a §:n mukaan. Kunnan perusopetuslain nojalla järjestämä ja ostopalveluna hankkima aamu- ja iltapäivätoiminta on verohallituksen käsityksen mukaan arvonlisäverolain 39. ja 40. §:ssä tarkoitettua verotonta koulutusta (1501/1993).

5 Kustannuslaskenta

Kustannuslaskennan tehtävänä on tuotannontekijöiden käytöstä aiheutuvien kustannusten selvittäminen ja rekisteröinti sekä kustannusten kohdistaminen eri laskentakohteille. Kustannuslaskennan keskeisin tehtävä on suoritekohtaisten kustannusten selvittäminen. Kustannus määritellään tuotantoprosessissa tapahtuvaksi tuotannontekijöiden käytöksi tai kulutukseksi rahassa ilmaistuna. Kustannukset kuvastavat tiettyyn aikaansaannokseen, kuten tuotteeseen tai palveluun tarvittavaa uhrausta. Kustannusten selvittäminen ja rekisteröinti tapahtuvat kustannuslajeittain sen mukaan, millaisen tuotannontekijän käytöstä kustannus on aiheutunut. (Kinnunen 2000, 248–249.)

Palveluyritykset tuottavat aineettomia suoritteita eli palveluja. Palvelutuotannossa työpanos ja siihen liittyvä osaaminen on avainasemassa. Palveluyrityksillä ainekustannusten merkitys on vähäinen ja ne muodostuvat palvelusuoritteiden yhteydessä käytettävien aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden kustannuksista. Työkustannukset koostuvat henkilöstön palkoista, palkkioista ja niihin liittyvistä lakisääteisistä sosiaalikulunnuksista sekä henkilösivukustannuksista. Palkkakirjanpito on lakisääteinen velvollisuus (1118/1996). Lyhytvaikutteisiin tuotannontekijöiden kustannuksiin kuuluvat esimerkiksi palvelujen ostot, aineet, tarvikkeet ja tavarat sekä muut toimintakulut. (Kinnunen 2000, 250–251.)

Tärkeää on kuitenkin tiedostaa, että toiminnot kuluttavat yrityksen resursseja eli voimavaroja, joiden varassa yritys toimii. Juuri tämä maksaa eli aiheuttaa kustannuksia yrityksessä. Tulisi tarkoin seurata, mihin joskus niukkojakin voimavaroja kulutetaan. Niitä kulutetaan toimintoihin - mutta mihin toimintoihin, se on tärkeää! (Alhola 1998, 26.) Toiminnan käynnistävä voima on yleensä organisaation ulkopuolelta tuleva vaatimus, impulssi, joka synnyttää toiminnon. Tässä tapauksessa vaatimus tuli organisaation sisäpuolelta toiminnasta vastaavalta lautakunnalta. Jos todellisia kustannustekijöitä ei tunneta, kustannuksiin on vaikea vaikuttaa niin, että säästöjä saavutettaisiin koko yrityksen tasolla (Alhola 1998, 28). Erilaiset toisiinsa liittyvät toiminnot, joita suoritetaan tavoittelujen tulosten aikaansaamiseksi, muodostavat liiketoimintaketjun. Toimintojen tehostaminen on monesti liiketoimintaketjun virtaviivaistamista. Kysymys on siis siitä, että määritellään, mitä toimintoja tuotteet/palvelut kuluttavat, ja tämän pohjalta lasketaan

kustannukset (Alhola 1998, 30–32.) Toiminnoilla tarkoitetaan niitä palveluja, joita organisaatio tarjoaa tai tekee ja toiminnot ovat organisaatiokohtaisia.

5.1 Resurssit

Henkilöstö, toimitilat, koneet ja laitteet kuuluvat resursseihin. Resurssit ovat siis tuotantokijöitä, joita tarvitaan ylläpitämään ja synnyttämään toimintoja. Kuvio 1 havainnollistaa aamu- ja iltapäivätoiminnasta aiheutuneita kustannustekijöitä.

Kuvio 1. Aamu- ja iltapäivätoiminnasta muodostuvia kustannuksia.

Kiinteät kustannukset ovat riippumattomia itse toiminnasta ja niiden määrään vaikuttaa lähinnä ajan kuluminen. Kiinteitä kustannuksia ovat muun muassa vuokrat, poistot, kuukausipalkat henkilösivukustannuksineen ja korot. Muuttuvia kustannuksia ovat mm. palvelujen ostoista johtuvat kustannukset, aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden materiaalikustannukset sekä muut toimintamenot. (Tomperi 2006, 16.) Kokonaiskustannusten jakamisessa erilliskustannuksiin ja yhteiskustannuksiin käytetään kriteerinä laskenta-toimen peruseriaatteisiin kuuluvaa aiheuttamisperiaatetta. Käytännön kustannuslaskennan ongelmana on se, että kun laskentakohteena on koko yritystä pienempi yksikkö on vain osa kustannuksista kohdistettavissa sille aiheuttamisperiaatteella. Monet käytännön kustannuslaskennan ongelmista aiheutuvat kustannusten kohdistaminen ei ole aiheuttamisperiaatetta noudattaen loppuun asti toteutettavissa. (Kinnunen 2000, 253–254.)

Välittömät kustannukset osoitetaan suoraan laskentakohteelle. Välillisten kustannusten tarkka kohdentaminen ei ole kustannusten vähäisen merkityksen ja niiden aiheuttaman työ määrän johdosta perusteltua ja niiden kohdistamisessa käytetään kaavamaisista laskentamenettelyä.

5.2 Toimintolaskenta vs. perinteinen kustannuslaskenta

Toimintolaskennassa resurssit kohdistetaan toiminnoille ja toiminnoilta edelleen laskentakohteille, kuten tuotteille, asiakkaille, projekteille, palveluille jne. Välittömät kustannukset kohdistetaan suoraan laskentakohteille. Perinteisessä kustannuslaskennassa välittömät kustannukset kohdistetaan suoraan laskentakohteille, mutta välilliset kustannukset vyörytetään käyttäen volyymiperusteisia jakajia, kuten työtunteja tai neliöitä. Perinteisessä kustannuslaskennassa yleiskustannukset kohdistetaan suoritteille väärin perustein. Toimintolaskennassa on oleellista, että kustannukset nimenomaan kohdistetaan, eikä jaeta, vyörytetä tai jyvitetä laskentakohteille (Alhola 1998, 43), kuten kustannuslaskennassa tehdään. Lähtökohtana on ajatus, että laskentakohteet (palvelut) luovat toimintojen tarpeen ja toiminnot luovat resurssien tarpeen.

6 Toteutus

Aineiston hankinta toteutettiin syys- lokakuussa 2013. Aineistoa koottiin vertailukohteenä olevalta kunnalta ja kunnan iltapäivätoimintaa ostopalveluna järjestävältä yleishyödylliseltä yhdistykseltä Ilomantsin kunnan lisäksi. Avoimeen haastatteluun osallistuneilta henkilöiltä pyydettiin tietoja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä ja toiminnasta aiheutuneista kustannuseristä. Valtion osittain rahoittamaa koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa pidetään hyvin tärkeänä myös toiminnan järjestäjän näkökulmasta. Haastatteluissa tuli esille, että jos kunta ei järjestäisi aamu- ja iltapäivätoimintaa osassa perheistä toinen puoliso saattaisi jäädä pois töistä tai ainakin siirtyisi osa-aikatyöhön, jotta voisi katsoa lasten perään koulupäivän jälkeen. Tämä vaikuttaisi suoraan kunnan kassavirtaan pienentyneiden verotulojen muodossa.

Tutkimus toteutettiin laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää käyttäen. Benchmarking on rakentava tapa kyseenalaistaa omia prosesseja ja menettelyitä. Benchmarkingin tavoitteena on yksinkertaisesti hyödyntää toisen onnistumista oman suorituskyvyn parantamisessa (Hotanen 2001, 8). Benchmarking mahdollistaa vertailun Ilomantsin kunnan järjestämän aamu- ja iltapäivätoiminnan ja toisen kunnan/yhteisön tuottamaan tai hankkimaan tai avustamaan aamu- ja iltapäivätoiminnan välillä. Benchmarking tähtää tiedon keruuseen, vertailuun ja oman toiminnan parantamiseen (Hotanen 2001, 6). Benchmarkingilla on selkeä yhteys resurssien käytön tehostamiseen ja toiminnan parantamiseen. Benchmarkingilla pyritään edistämään yrityksen operatiivista ja strategista tehokkuutta (Alhola 1998, 119) sekä pyritään soveltamaan omaan toimintaan asioita, jotka toiset tekevät paremmin (Hotanen 2001, 7). Tutkimustyöni tuloksena Ilomantsin kunta saa informatiivista tietoa muulla tavoin järjestetystä aamu- ja iltapäivätoiminnasta sekä toiminnasta aiheutuneista kustannuksista.

6.1 Toimintaympäristö ja kohderyhmä

Kvalitatiivisen tutkimustyöni kohteeksi valikoitui kunta, joka hankki iltapäivätoiminnan kilpailuttamalla iltapäivätoiminnan Joensuun seudun hankintatoimella. Toiminnan

järjestämisestä jätettiin vain yksi tarjous ja tarjouksen jättäjänä oli yleishyödyllinen yhdistys.

Kontiolahdella toimivassa yleishyödyllisessä yhdistyksessä toimii toiminnanjohtajan lisäksi 15 vakinaista ja viisi määräaikaista ohjaajan sijaista. Yhdistyksen järjestämää iltapäivätoimintaa ostettiin 241 900 eurolla vuonna 2012. Kaikkiaan rahaa käytettiin 285 500 euroa aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämiseen. Aamupäivä- ja erityistä tukea tarvitsevien lasten toiminta järjestetään edelleen sisäisesti kunnan omana työnä. Yhteistyö iltapäivätoiminnan tuottajan kanssa järjestyi puhelimitse ja asioita tarkennettiin lisää sähköpostitse. Palvelun ostajan kanssa yhteistyö toimi sähköpostitse.

Ilomantsin kunnan sekä vertailukohteena olevan kunnan lähtökohdat ovat yhteneväiset, koska kuntia koskee sama lainsäädäntö ja samat perusteet aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä. Kuntien on huomioitava lainsäädännössä tapahtuvat muutokset toimintaa järjestettäessä. Molemmat kunnat ovat laatineet aamu- ja iltapäivätoiminnalleen toimintasuunnitelman opetushallituksen perusteiden mukaisesti ja päivittäneet sitä tarvittaessa. Toiminnan järjestämistä koskeva lainsäädäntö on kattava ja sitä on noudatettava. Asia mihin, kunnat voivat vaikuttaa aamu- ja iltapäivätoiminnassa on toiminnanjärjestämistapa eli järjestääkö kunta itse toiminnan, hankkiiko toiminnan ostopalveluna vai järjestääkö toiminnan avustettuna toimintana. Vertailukohde kilpailutti koululaisten iltapäivätoiminnan Joensuun seudun hankintatoimella lukuvuosille 2012 - 2015 kahden vuoden optiomahdollisuudella palvelun ostajan ja palveluntuottajan yhteisestä sopimuksesta.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan liittyvän raaka-aineiston hankinnan jälkeen alkoi opinnäytetyöhön koottavan tiedon karsinta ja litterointi. Hankittu aineisto muun muassa muistiot, laatukäsikirja, organisointikuvaukset ja keskustelujen pohjalta tehdyt muistiinpanot litteroitiin. Yleensä kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston kerääminen ja analysointi tapahtuvat ainakin osittain yhtä aikaa (Metsämuuronen 2006, 122).

Aamu- ja iltapäivätoiminnan käytännöt ovat yhteneväiset molemmissa kunnissa jo lainsäädännönkin puolesta. Opetushallituksen sivustoilta Internetistä löytyy tietoa aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen laajuudesta ja kustannuksista kunnittain ja alueittain. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäjän on tilastoitava vuosittain 20.9. tilastointipäivänä

toiminnassa annettujen eli toteutuneiden ohjaustuntien määrä ja 30.4. tilastointipäivänä aamu- ja iltapäivätoiminnasta aiheutuneet kustannukset.

6.2 Toiminnan analyysi

Toimintatutkimusta on tehty useilla yhteiskunta- ja ihmistieteiden alueilla, kasvatustieteen alalla se näyttää erityisen kiinnostavalta lähestymistavalta kahdesta eri syystä. Toisaalta koulu on ihmisten muodostama sosiaalinen yhteisö, jonka toiminnan kehittämiseksi toimintatutkimusta on luontevaa käyttää. Toisaalta oppiminen ja kehittyminen ovat koko toimintatutkimuksen ytimessä. Toimintatutkimusta on luonnehdittu myös sivistäväksi ja kasvatukselliseksi (educative) prosessiksi. Kun toimintatutkimusta käytetään kasvatuksen tutkimuksessa ja kehittämisessä, yhtymäkohtia kasvatus- ja opetus-toimintaan löytyy monelta tasolta (Metsämuuronen 2006, 201.)

Reflektiivisen ajattelun myötä pyritään pääsemään uudenlaiseen toiminnan ymmärtämiseen ja sitä kautta kehittämään toimintaa (Aaltola & Valli 2007, 201). Opinnäytetyössäni otettiin kunnan vakiintunut tapa järjestää koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta tietoisena harkinnan ja tarkastelun kohteeksi. Vanhalle toimintamallille haetaan toisenlaista toimintamallia ja tietoa siitä aiheutuvista kustannuksista.

7 Tulokset

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tietoperustan, aiemman ja avoimilla haastatteluilla hankitun tiedon sekä empiirisen aineiston pohjalta voidaan todeta, että laki määrittelee kattavasti kuntien aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämistä. Toiminnan järjestäjälle jää toiminnan toteuttamistavan valinta, mutta silti kokonaisvastuu toiminnasta kuuluu kunnalle. Kunnalla ei ole kuitenkaan velvollisuutta järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa. Aamu- ja iltapäivätoiminnan vuosittainen arviointi toimii hyvänä laadunmittarina eri tavoin järjestetyn toiminnan seuraamisessa. Opetushallitus on aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteissa velvoittanut kunnat tekemään toimintasuunnitelman järjestämälleen toiminnalle ja antanut esimerkki ohjeistuksen sen sisällöstä (Opetushallitus 2011).

Vertailtavista kohteista käytetään seuraavia merkintöjä eli Kohde 1 on Ilomantsin kunta ja Kohde 2 on vertailukohde. Kunnissa käytetään perinteistä kustannuslaskentaa toimintolaskennan asemasta. Kustannuslaskennassa kirjanpito vyöryttää menoeriä eri kustannuspaikoille volyymipohjaisesti tai kaavamaisesti. Tutkiessani aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannuksia tulin siihen lopputulokseen, ettei aiheutuneita kustannuksia voi vertailla kuin henkilöstömenojen osalta. Muiden kustannusten vertailun teki vaikeaksi vyörytettävien erien erilaiset käytännöt tai kaavamainen laskentamenettely. Kummassakin vertailukohteessa esimerkiksi toimitilamenot oli vyörytetty kokonaan perusopetuksen menoiksi. Kohteessa 1 oli vyörytettävälle erille luotu oma, ei mihinkään todelliseen laskentaperusteeseen pohjautuva kaavamainen laskentamenettely.

Vuonna 2012 kohteen 1 omana työnä järjestetyn aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstökulut olivat 107 716 euroa. Kohteen 2 ostopalveluna hankitun iltapäivätoiminnan kulut olivat 241 900 euroa. Kohteen 2 omana työnä järjestetty toiminta oli maksanut 43 600 euroa. Kuviossa 2 havainnollistetaan eri toiminnan järjestämistavoista aiheutuneita kustannuksia oppilasta kohden. Kuvioista selviää ostopalveluna hankitun iltapäivätoiminnan edullisempius kattaen myös materiaali- ja välipalაკustannukset. Kohteen 1 menoihin sisältyy ohjaajien, toiminnan koordinaattorin ja toimistosihteerin palkkakulut sivukuluineen.

Kohteet	Euroa	Toiminnassa olevien lasten lukumäärä	Euroa/oppilas
Kohde 1	107 716	35	3078
Kohde 2	285 500	170	1679
Iltapäivätoiminta/Ostopalvelu	241 900	152	1591
Kohde 2 omana toimintana	43 600	18	2 422
Keskiarvo			2 193

Kuvio 2. Aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannukset oppilasta kohden vuonna 2012 kohteissa 1 ja 2.

Kohteen 1 talousarviossa vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmassa vuosille 2015–2016 toiminnallisissa tavoitteissa on asetettu tavoitteeksi yksi täydennyskoulutuspäivä työntekijää kohden ja kohteen 2 talousarviossa vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmassa vuosille 2015–2016 toiminnallisissa tavoitteissa on määritelty vain opettajien täydennys-

koulutuspäivät. Täydennyskoulutuspäiviä on hyvin vähän ammattitaidon ylläpitämiseksi. Kohteessa 1 koulutuskustannukset menevät palkkamenokohdalta, ellei päivärahoja tai matkakorvauksia hakiessa tehdä erillistä tiliointia henkilöstöhallinto-ohjelma Populuksessa.

Ostopalvelusopimuksessa on määritelty iltapäivätoiminnan hinnaksi 12 euroa/oppilas/0% alv. Sopimuskaudella hyväksytään ehto- ja hintamuutokset vain silloin, kun ne perustuvat viranomaisen päätöksiin ja todistettavasti riippumattomiin erityisiin muutostarpeisiin. Tällaisena erityisenä syynä voidaan pitää merkittävää ($\pm 3\%$:a) muutoksia esimerkiksi työvoimakustannuksissa tai raaka-aineiden hinnoissa. Perustellut muutokset on tehtävä vähintään kahta (2) kuukautta ennen ehdotettua muutoksen voimaan astumista, kirjallisesti Joensuun seudun hankintatoimelle. Muutokset astuvat voimaan yhden (1) kuukauden kuluttua hankintatoimen hyväksynnästä. (Ostopalvelusopimus 2012.) Ostopalvelusopimus määrittää iltapäivätoiminnasta aiheutuneet kustannukset vuosiksi eteenpäin, mikä omana työnä järjestetyssä toiminnassa ei ole mahdollista.

Laskemme vertailutiedoksi, mitä iltapäivätoiminta maksaisi kohteessa 1 edellä mainitun ostopalvelusopimuksen mukaan. Kalenterivuodessa on 190 työpäivää ja toimintaan osallistuneita lapsia olisi 35. Henkilöstökustannukset olisivat 79 800 euroa, josta jäisi lasta kohden 2 280 euroa. Se on euromääräisesti halvempaa kuin omana toimintana järjestetty.

Kohteessa 1 välipala ostettiin sisäisesti koulun ravintohuollolta vuonna 2012 arvonlisäverottomaan hintaan 3,30 euroa. Hinta sisälsi elintarvikkeet, työn osuuden ja muut kustannukset Kohteessa 2 ostopalvelun tarjoaja maksaa iltapäivätoiminnassa nautitun välipalan kunnan ruokahuollosta arvonlisäverottomana ja vuonna 2012 hinta oli 1,50 euroa/lapsi. Tämän perusteella kohteen 1 välipala maksaa koulun tarjoaman lounasruoan verran tai kohteen 2 välipalan hintaan ei ole joko laskettu työn eikä muiden kustannusten osuutta.

Iltapäivätoiminnassa käytetyt askartelutarvikkeet kohteessa 1 ovat yksi menoerä muiden joukossa. Sivistystoimi laatii aamu- ja iltapäivätoiminnalle talousarvion vuosittain ja lautakunnan tulisi pysyä siinä hyvän taloudenpidon kannalta. Tilikohtaiset menot voivat alittua tai ylittyä, kunhan lautakunta pysyy muuten talousarviossaan. Tämä mahdollistaa

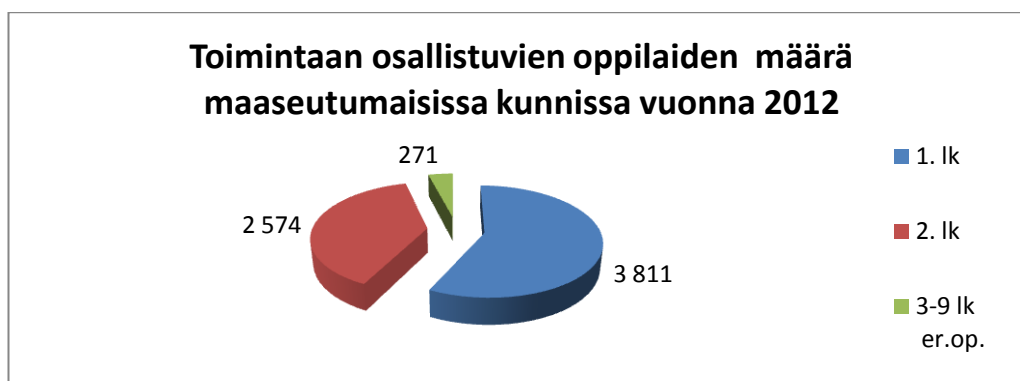
esimerkiksi materiaalien hankinnan suurempana ja vastaavasti jonkin muun hankinnan aiempaa pienempänä. Tämä antaa mahdollisuuden ns. ”pelata” eri tilien välillä. Kohteen 2 askartelutarvikkeista vastaa ostopalvelusopimuksen mukaan tarjoaja ja tarvikkeet sisältyvät ostopalvelusopimukseen kirjattuun hintaan euroa/oppilas/päivä.

Opetushallituksen perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannukset ja maksut vuodelta 2012 löytyvät opetushallituksen rahoitus sivustolta Internetistä. Kuviossa 3 on kuvattu toiminnasta aiheutuneita kustannuksia ja huoltajilta perittyjen maksujen suuruutta.

Kohde	1. lk	2. lk	3-9 lk er.op.	Yht.	Yhteensä Euroa	euroa/ oppilas	Oma toiminta	Osto- palvelu	Maksut	Muut tulot	Netto yhteensä
Kohde 1	19	9	8	35	144 000	4 114	100	0	13 000	7 000	124 000
Kohde 2	117	64	6	187	301 000	1 610	20	80	7 000	3 000	291 000

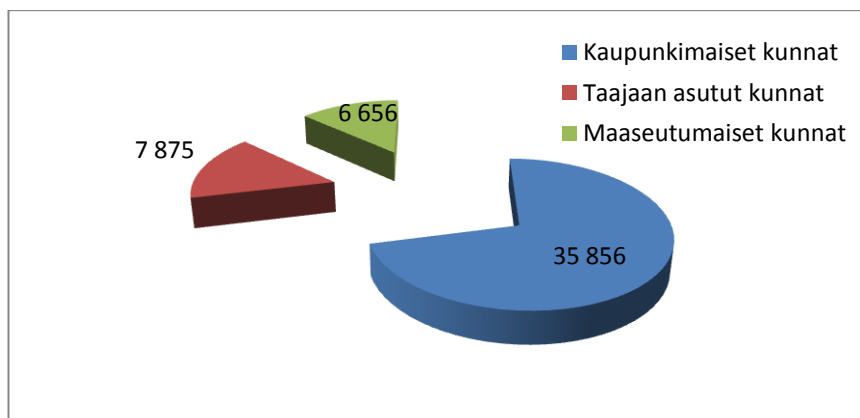
Kuvio 3. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannukset oppilasta kohden.

Tilastojen mukaan maaseutumaisissa kunnissa aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuneista 1.vuosiluokan oppilaita on 57 %, 2. vuosiluokan oppilaita 39 % ja erityisopetuksessa olevien osuus 4 % (kuvio 4).

Kuvio 4. Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuneiden oppilaiden lukumäärät vuosiluokittain.

Maaseutumaisten kuntien oppilaat edustavat 13 %:a aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuneista oppilaista (liite 3).

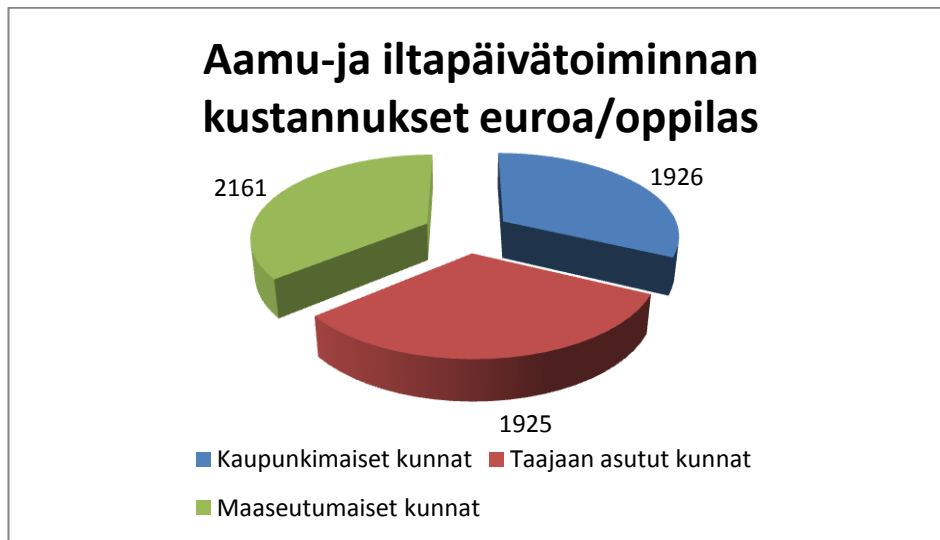
Kuvio 5. Vuonna 2012 aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuneiden oppilaiden määrät kuntaryhmittäin.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusraporteista käy selville yksityiskohtainen laskelma aamu- ja iltapäivätoiminnan käyttökustannuksiin myönnetystä valtionosuudesta/rahoituksesta vuosille 2012 ja 2013. Käyttökustannuksiin myönnetään 57 prosenttia kunnalle valtionosuuden laskemisen perusteeksi vahvistetun tuntimäärän ja ohjaustuntien hinnan tulosta. Rahoituspäätös tehdään varainhoitovuotta edeltävän vuoden joulukuussa. Vuoden 2013 rahoituksen perusteena käytettävät suoritepäätökset perustuvat toteutuneisiin ohjaustunteihin, jotka on ilmoitettu syksyn 20.9. tilastointipäivänä jälkikäteen edelliseltä lukuvuodelta.

Kohde 1 oli saanut 28 997 ja kohde 2 124 310 euroa valtionosuutta vuonna 2012. Kohteen 1 laskennallisen perusteen yksiköiden määrä oli 5 264 vuonna 2012 ja vuonna 2013 yksiköiden määrä on laskenut 2 244. Kohteen 2 laskennallisen perusteen yksiköiden määrä oli 11 718 vuonna 2012 ja vuonna 2013 yksiköiden määrä on laskenut 10 467. Nämä tiedot löytyvät opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän raportilta perusopetuslain mukaisesta toiminnasta kunnille aiheutuneiden kustannusten ja rahoituksen vertailusta sekä yksityiskohtaisista laskelmista käyttökustannuksiin myönnetystä valtionosuudesta/rahoituksesta vuodelle 2012 ja 2013.

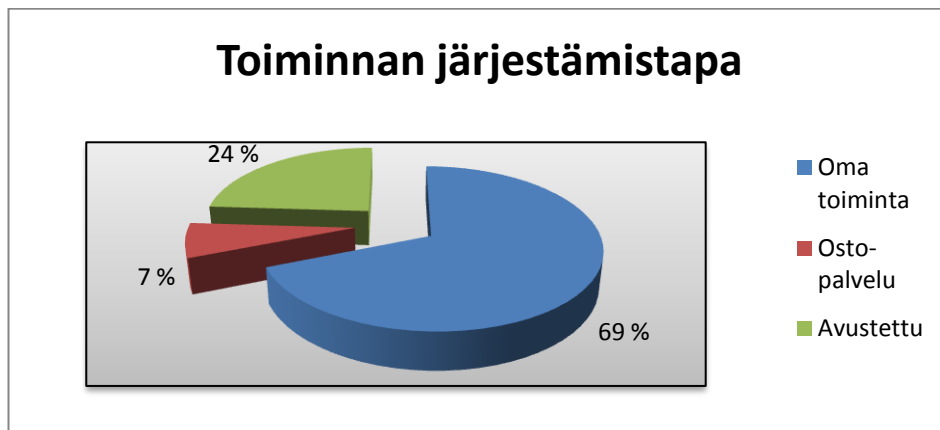
Lopuksi tein kustannusvertailun perusopetuslain mukaisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannuksista kaupunkimaisten, taajaan asuttujen ja maaseutumaiden kuntien kesken (liite 3). Kuvio 6 havainnollistaa eri kuntaryhmien aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannuksia. Kuviossa ei kuitenkaan käy selville, mikä on ostopalveluna hankitun aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannus lasta kohden. Kuviossa on ilmoitettu

omana toimintana, ostopalveluna hankitun ja avustettuna toimintana aiheutuneet kokonaiskustannukset lasta kohden. Erittelyä toimintamallien välillä ei ole tehty.

Kuvio 6. Kuntaryhmien väliset kustannukset euroa/oppilas.

Omana ja avustettuna toimintana järjestetty aamu- ja iltapäivätoiminta kattaa 93 %:a toiminnan järjestämistavoista. Ostopalveluna hankittu toiminta on vähäistä.

Kuvio 7. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämistavat prosenttiosuuksina.

Perusopetuslain mukaisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan suoritteet, kustannukset ja tulot vuonna 2011 raportista selviää aamu- ja iltapäivätoiminnan euromääräinen kokonaiskustannus oppilasta kohden. Jos raportilta haluaisi selvittää, mitä ostopalveluna hankitun toiminnan kustannukset oppilasta kohden ovat, raportilta puuttuu oleel-

linen tieto laskentaa koskien. Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuneita lapsia ei ole jaettu määrällisesti eri tavoin järjestettyyn toimintaan. Oppilasmäärästä on ilmoitettu vain aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuneet oppilaat. Vuoden 2012 raportti valmistuu tammikuussa 2014, joten sen uudempia tietoja ei ole laskennalle käytettävissä. Raportilta käy ilmi, että kaupunkimaisissa kunnissa toiminnan järjestäminen on halvempaa maaseutumaisiin kuntiin verrattuna. Maaseutumaisien kuntien vähäinen oppilasmäärä nostaa kustannuksia.

8 Pohdinta

Opinnäytetyöni antaa informatiivista tietoa vaihtoehtoisesta aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämistavasta sekä tietoa aamu- ja iltapäivätoiminnasta aiheutuvista kokonaiskustannuksista. Kunnissa on hyvin vaikea saada selville täsmällistä tietoa palvelujen kustannuksista. Perinteinen kustannuslaskenta ei anna tarpeeksi tietoa toimintoperusteiseen kustannustenlaskentaan nähden. Vaikkakaan tärkein asia ei ole laskentamenetelmä vaan se, että saadaan riittävästi oikeaa informaatiota päätöksenteon tueksi. Toimeksiannolla haluttiin tietoa ostopalveluna hankitusta aamu- ja iltapäivätoiminnasta. Opinnäytetyön toteutustapa ja tutkimusmenetelmä vastaavat toimeksiantoa. Benchmarkingilla saatava tieto on nopeasti käsillä ja vertailukelpoista.

Kummassakin toiminnan järjestämistavassa vastuu on kunnalla, kuten perusopetuslakiin on kirjattu. Kohde 1 järjestää koko aamu- ja iltapäivätoiminnan sisäisesti koulun ja päivähoidon henkilöstön avulla, kun taas kohde 2 on pilkkonut toiminnan kolmeen eri osaan aamutoimintaan, iltapäivätoimintaan ja erityistä tukea tarvitsevien koululaisten toimintaan. Kohde 2 järjestää itse aamutoiminnan ja erityistä tukea tarvitsevien koululaisten toiminnan. Iltapäivätoiminta on ostettu ostopalvelusopimuksella yleishyödylliseltä yhdistykseltä. Toimintojen pilkkominen on ollut järkevää, koska annettujen ohjaustuntien määrä on suoraan verrannollinen saatavaan valtiosuuteen. Näin esimerkiksi iltapäivätoiminta saadaan pysymään perusopetuslain mukaisissa rajoissa ja toimintatunnit ovat valtiosuuteen oikeuttavia ohjaustunteja.

Yhdistys on laatinut laatukäsikirjan toiminnalleen, mikä tuo merkittävää lisäarvoa toiminnan laatuun. Laatukäsikirja velvoittaa yhdistystä jatkuvaan toiminnan laadun ylläpitämiseen. Iltapäivätoiminnan ostopalvelusopimuksella katetaan 15 vakituisen ohjaajan sekä viiden sijaisohjaajan henkilöstömenot, mikä muodostuisi merkittäväksi menoeräksi kunnalle. Yhdistys on saavuttanut mainetta tarjoamallaan iltapäivätoiminnalla alueen työllistäjänä. Yhdistys työllistää työttömänä olevia henkilöitä palkkatuella iltapäivätoimintaan ja työllistetyiltä vaaditaan alan peruskoulutus. Henkilöstöä on riittävästi ja se on yhtä pätevää näin ostopalvelusopimuksella hankittuna. Henkilöstön riittävyys taataan niin ostopalvelusopimuksessa kuin yhdistyksen organisointi kuvauksessa.

Kohde 1 ei ole vyöryttänyt toimitilamenoja koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan, vaikka toiminnan järjestäjillä on käytössään luokkatila päivittäin useamman tunnin ajan. Kohteessa 1 ja 2 toimitilamenot on vyörytetty perusopetuksen menoiksi. Kohde 2 ei peri yhdistykseltä luokkatiloista toimitilavuokraa. Kunnan tiloissa toimiva henkilöstö ja oppilaat kuuluvat kouluvakuutuksen piiriin, joka kattaa toiminnassa sattuneiden tapaturmien hoidon molemmissa kohteissa.

Kohteen 2 iltapäivätoiminnan henkilöstömenot määräytyvät tehdyn ostopalvelusopimuksen myötä useammaksi vuodeksi, eikä kunnan tarvitse miettiä sen osalta tarvittavia henkilöstöresursseja. Iltapäivätoiminnan ostopalvelusopimuksella katetaan suurin osa aamu- ja iltapäivätoiminnanjärjestämisestä. Ostopalvelusopimus on varteenotettava vaihtoehto toiminnanjärjestämiseen, koska on ihan selvästi nähtävissä, että menot lasta kohden ovat pienemmät kuin sisäisesti järjestetyssä toiminnassa. Yhdistyksen laatukäsikirja tuo iltapäivätoiminnanjärjestämiseen luotettavuutta ja laadukkuutta. Yhdistys maksaa Joensuun seudun hankintatoimelle 1,2 % komissiomaksun, johon lisätään kulloinkin voimassa oleva yleinen alv. Yhdistyksen on pitänyt huomioida komissiomaksu tehdesään tarjousta iltapäivätoiminnasta, mikä edelleen pienentää iltapäivätoiminnan kustannuksia lasta kohden.

Ilomantsin kunnan pitäisi harkita sitä, missä laajuudessa se tarjoaa koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa tulevaisuudessa. On nähtävissä, että toimintaa tarjotaan enemmän, minkä vaikutukset ylettyvät saatavaan valtionosuuteen. Rahoitettavana toimintana pidetään sekä 570 tunnin että 760 tunnin aamu- ja iltapäivätoimintaa. Jos toimintaa tarjotaan tätä enemmän kunta maksaa sen omasta kassastaan.

Varhaiskasvatuslaki on uudistumassa ja oletettavasti tämä tuo uusia vaatimuksia päivähoidon henkilöstön kelpoisuuksiin ja sitä kautta tarvittaviin henkilöstöresursseihin päiväkodeissa. Iiomantsin kunnan aamu- ja iltapäivätoiminnan uudelleen organisointi valmistuu vuoteen 2015 mennessä. Alustavasti on suunniteltu, että aamu- ja iltapäivätoiminta siirtyisi päivähoidosta perusopetuksen alaisuuteen. Iiomantsissa toimii myös paikallinen 4H-yhdistys, joka tarvitsisi taloutensa tueksi lisää toimintaa ja sitä kautta tulo-rahoitusta. Iiomantsin kunta voisi ostaa iltapäivätoiminnan paikalliselta 4H-yhdistykseltä tai Mannerheimin Lastensuojelu liitolta ja näin päivähoitoon vapautuisi kelpoista henkilöstöresurssia aamu- ja iltapäivätoiminnasta tulevaa varhaiskasvatuslakia silmällä pitäen. Iiomantsin kunta voisi tarjota toimitilat, siivouspalvelut, vakuutukset ja välipalan toiminnassa oleville lapsille, kuten vertailukohteen kunta. Yhdistys saisi mahdollisuuden työllistää sopivan ammatillisen koulutuksen omaavia pitkäaikaistyöttömiä ja saisi työllistämiseen palkkatukea.

Lähteet

- Aaltola, J. (toim.) & Valli, R. (toim.). 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Juva: PS-kustannus.
- Aaltola, J. (toim.) & Valli, R. (toim.). 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Juva: PS-kustannus.
- Ahokas, M. 2013. Sivistysjohtaja. Ilomantsin kunta. Keskustelut ajalla 1.9. - 29.10.2013.
- Alhola, K. 1998. Toimintolaskenta. Juva: WSOY.
- Arvonlisäverolaki 1501/1993.
- Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 986/1998.
- Ennakkoperintälaki 1118/1996.
- Hotanen, J., Laine, R. & Pietiläinen, S. 2001. Benchmarkingopas. Helsinki: Suomen Laatu keskus Koulutuspalvelut Oy.
- Huovinen, P. 2013. Iltapäivätoiminta. Email Minna.Kontturi@ilomantsi.fi. 25.10.2013.
- Huovinen, P. 2013. Iltapäivätoiminta. Email Minna.Kontturi@ilomantsi.fi. 24.10.2013.
- Ilomantsin kunnan kunnanhallituksen pöytäkirjanote 29.3.2004 § 108.
- Ilomantsin kunnan perusturvalautakunnan pöytäkirjanote 18.3.2004.
- Ilomantsin kunta, aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma.
- Ilomantsin kunta, varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnan 7.9.2012 iltakoulun muistio
- Ilomantsin kunta. 2012. Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnan talousarvio vuodelle 2013 ja taloussuunnitelma vuosille 2014-2015. http://webdynasty.pohjoiskarjala.net/Dynasty/Ilomantsi/cgi/DREQUEST.PHP?page=meeting_frames.
- Ilomantsin kunta. 2013. Sivistyslautakunnan talousarvio vuodelle 2014 ja taloussuunnitelma vuosille 2015-2016. http://webdynasty.pohjoiskarjala.net/Dynasty/Ilomantsi/cgi/DREQUEST.PHP?page=meeting_frames
- Joensuun seudun hankintatoimi. 2013. Tarjouspyyntö 03017 Iltapäivätoiminta. Email Minna.Kontturi@ilomantsi.fi. 24.10.2013.
- Kinnunen, J., Lappiniemi, J., Martikainen, T. & Virtanen, K. 2000. Yrityksen taloushallinnon perusteet. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.
- Kontiolahden kunnan tilinpäätös vuodelta 2012.
- Kontiolahden 4H-yhdistys.
<http://kontiolahti.4h.fi/iltapaivakerho/>.
- Kontiolahden 4H-yhdistyksen iltapäivätoiminnan laatuksikirja. 31.1.2012.
- Kontiolahden 4H-yhdistys ry:n organisointikuvaus koululaisten 1.-2.luokkalaisten iltapäivätoiminnasta.
- Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan lainsäädännön toimivuus, toiminnan laatu ja muutostarpeet
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/tr08.pdf?lang=fi>.
- Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto. Yleissivistävän koulutuksen yksikkö. 2004. Lasten aamu- ja iltapäivätoiminta. Opetusministeriö.
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/perusopetus/aamu-ja_iltapaeivaetoiminta/tiivistelmae_aamu-ja_iltapaeivaetoiminnasta_liitteet/apiptoiminta.pdf. 16.2.2004.
- Kunnan peruspalvelujen valtionosuuslaki 1704/2009.
- Kuntalaki 365/1995, 16 § ja 50 §.
- Kyykallio, I. 2013. Päivähoidon johtaja. Ilomantsin kunta. Puhelinkeskustelu 29.10.2013.

- Laki julkisista hankinnoista 348/2007.
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002.
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain muuttamisesta 1138/2003.
- Laki lasten päivähoidosta 36/1973.
- Laki lasten päivähoidosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta 156/2003.
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 635/1998.
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta 1137/2003.
- Laki perusopetuslain muuttamisesta 1136/2003.
- Laki perusopetuslain 48 b 4 mom. ja 48 f 1 mom. muuttamisesta 1081/2006.
- Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 621/1999.
- Lasten suojelulaki 417/2007.
- Lumijärvi, O., Kiiskinen, S. & Särkilähti, T. 1995. Toimintolaskenta käytännössä. Juva: WSOY:n graafiset laitokset.
- Mertanen, T. 2013. Lastentarhanopettaja. Ilomantsin kunta. Puhelinkeskustelu 16.10.2013.
- Mertanen, T. 2013. Aamu- ja iltapäivätoiminta. Email Minna.Kontturi@ilomantsi.fi. 18.10.2013.
- Metsämuuronen, J. 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Nuutinen, T. 2013. Koululaisten 1.-2. luokkalaisten iltapäivätoiminta. Email Minna.Kontturi@ilomantsi.fi. 21.10.2013.
- Nuutinen, T. 2013. Toiminnanjohtaja. Enon 4H-yhdistys. Puhelinkeskustelu 16.10.2013.
- Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry. 2013. Opettaja. Varhaiskasvatuksen uudistukset. Opetusalan Ammattijärjestön julkaisuja 2013: 36. Helsinki: Forssa Print.
- Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry. 2013. Opettaja. Kuntien talous heikkenee. Opetusalan Ammattijärjestön julkaisuja 2013: 39. Helsinki: Forssa Print.
- Opetushallitus. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan ammattitutkinnon perusteet 2005. 10.12.2004.
http://www.oph.fi/download/110999_koululaisten_aamu_ja_iltapaivatoiminnan_ohjaaja_ammattitutkinto.pdf.
- Opetushallitus. Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammattitutkinnon perusteet 2010. 20.12.2010.
- Opetushallitus. Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinnon perusteet 2011. 9.12.2011.
http://www.oph.fi/download/138627_Koulukapipohj_eat_2011_net.PDF.
- Opetushallitus. 2004. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. 16.1.2004.
http://www.oph.fi/download/139848_pops_web.pdf.
- Opetushallitus. 2004. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet. 27.2.2004.
http://www02.oph.fi/ops/apip/apip_perusteet.pdf.
- Opetushallitus. 2011. Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011.
http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/aamu_ja_iltapaivatoiminta.
- Opetushallitus. 2013. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän raportit.
- Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettu laki 635/1998 ja L 1137/2003.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Ohjaajien kelpoisuusvaatimukset ja koulutus.
http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/perusopetus/aamu-ja_iltapaeivaetoiminta/Laatua_ohjaajien_koulutuksella.html.2013.
- Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa sekä vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettu rahoitus: www.oph.fi/rahoitus/valtiosuudet

- Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus 2013 -julkaisu.
<http://www02.oph.fi/asiakkaat/rahoitus/rahjulk13/Rahoitusjulkaisu%202013.pdf>.
- Opetusministeriö. 2006. Selvitys lasten aamu- ja iltapäivätoiminnasta.
http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2006/5/opetusministerion_selvitys_aamu- ja iltapäivätoimintaa_tulisi_1?lang=fi.
- Opetusministeriö. 2009. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan lainsäädännön toimivuus, toiminnan laatu ja muutostarpeet.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/tr08.pdf?lang=fi>.
- Parkkulainen, T. 2013. Koululaisten 1.-2. luokkalaisten iltapäivätoiminta. Email Minna.Kontturi@ilomantsi.fi. 21.10.2013.
- Parkkulainen, T. 2013. Toiminnanjohtaja. Kontiolahden 4H-yhdistys. Puhelinkeskustelu 16.10.2013.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004
http://www.oph.fi/saadokset_ ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus.
- Perusopetusasetus 852/1998.
 Perusopetuslaki 628/1998.
- Perusopetuslain mukaisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannukset ja maksut
<http://vos.uta.fi/rap/kust/v12/k55n6r.html>.
- Perusopetuslainmukaisesta toiminnasta kunnille aiheutuneiden kustannusten ja rahoituksen vertailu.
<http://vos.uta.fi/rap/kust/v11/k55g6k.html>.
- Perusopetuslain mukaisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan suoritteet, kustannukset ja tulot vuonna 2011 ja vertailu vuoteen 2010
<http://vos.uta.fi/rap/kust/v11/k55c3ym.html>.
<http://vos.uta.fi/rap/kust/v11/k55c3yr.html>.
- Riitta Rajala. Lapsen parhaaksi - tukea ja laatua aamu- ja iltapäivätoimintaan. Opetusministeriö ja Opetushallitus. 2004.
http://www.oph.fi/download/47281_lapsenparhaaksi.pdf.
- Rikosrekisterilaki 770/1993
- Suomen perustuslaki 6 §
- Tomperi, S. 2006. Kannattavuus- ja kustannuslaskenta. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Valtioneuvoston asetus opetushenkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen muuttamisesta 115/2004
- Valtiovarainministeriö,
http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/0107_kuntauudistus/index.jsp.
- Valtiovarainministeriö. 2012. Kunnanperuspalvelujen valtionosuus ja opetustoimen muu rahoitus vuonna 2013.
- Vuoden 2013 valtionosuuspäätökset ja niihin liittyvät laskentatiedot: www.vm.fi/kunta-asiat.

KUSTANNUSSOVELLUS 2011 * AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA *** LOPULLINEN RAPORTOINTI *** PVM:
19.12.2012 *****

*** RAPORTTI: K55C3YR ***

PERUSOPETUSLAIN MUKAISEN KOULULAISTEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN SUORITTEET, KUSTANNUKSET JA TULOT VUONNA 2011 JA VERTAILU VUOTEEN 2010								
	Määrä 2011	Määrä 2010	Muutos %	/tunnit 2011	/tunnit 2010	Muutos %	Vertailu- ryhmä -11	Ero vert ryhmään%
1 Kaupunkimaiset kunnat								
SUORITETIEDOT								
Oppilasmäärä, josta	34288	32786	4,6				48264	-29,0
- 1. lk	22100	20766	6,4				30267	-27,0
- 2. lk	10901	10745	1,4				16163	-32,6
- 3-9 lk er.op.	1288	1275	1,0				1834	-29,8
Ohjaustunnit								
omana toimintana, josta	1280573	1183420	8,2				2226004	-42,5
- perusop. lain muk. tunnit	984920	903926	9,0				1700454	-42,1
ostopalveluna, josta	161177	196774	-18,1				247195	-34,8
- perusop. lain muk. tunnit	122488	153467	-20,2				191371	-36,0
avustettuna toimintana, josta	1438169	1413322	1,8				1579382	-8,9
- perusop. lain muk. tunnit	1168775	1159148	0,8				1280982	-8,8
Ohjaustunnit yhteensä, josta	2879919	2793516	3,1				4052581	-28,9
- perusop. lain muk. tunnit	2276183	2216541	2,7				3172807	-28,3
KUSTANNUKSET								
Omana toimintana	38881000	33097000	17,5	30	28	8,6	28	7,9
- palkat	29476000	24142000	22,1	23	20	12,8	22	6,1
- muut menot	9405000	8955000	5,0	7	8	-2,9	6	13,9
Ostopalveluna	3138000	4345000	-27,8	19	22	-11,8	18	5,8
- palkat	0	21000	-100,0	0	0	-100,0	0	0,0
- muut menot	3138000	4324000	-27,4	19	22	-11,4	18	5,8
Avustettuna toimintana	20646000	18715000	10,3	14	13	8,4	14	0,3
- palkat	226000	275000	-17,8	0	0	-19,2	0	-17,3
- muut menot	20420000	18440000	10,7	14	13	8,8	14	0,5
Kustannukset yhteensä	62665000	56157000	11,6	22	20	8,2	22	-1,8
- palkat	29702000	24438000	21,5	10	9	17,9	12	-13,9
- muut menot	32963000	31719000	3,9	11	11	0,8	10	12,6
OSUUS MENOISTA (%)								
Omana toimintana	62,0	58,9	5,3				69,8	-11,1
Ostopalveluna	5,0	7,7	-35,3				5,1	-1,1
Avustettuna toimintana	32,9	33,3	-1,1				25,2	30,9
TUNNUSLUKUJA MENOISTA								
Kustannukset euroa/oppilas	1828	1713	6,7				1860	-1,8
TULOT								
Omana toimintana								
- maksut	8522000	7418000	14,9	7	6	6,2	6	3,5
- muut tulot	637000	886000	-28,1	0	1	-33,6	1	-20,7
Ostopalveluna								
- maksut	380000	408000	-6,9	2	2	13,7	3	-9,5
- muut tulot	5000	0	0,0	0	0	0,0	0	-45,2
Avustettuna toimintana								
- maksut	265000	194000	36,6	0	0	34,2	0	-35,3

- muut tulot	42000	11000	281,8	0	0	275,2	0	9,8
Yhteensä								
- maksut	9167000	8020000	14,3	3	3	10,9	4	-16,2
- muut tulot	684000	897000	-23,7	0	0	-26,0	0	-33,7
TUNNUSLUKUJA TULOISTA								
Tulot euroa/oppilas	287	272	5,6				349	-17,7
Maksujen osuus tuloista (%)								
- Oma toimintana	93,0	89,3	4,2				91,1	2,1
- Ostopalveluna	98,7	100,0	-1,3				97,9	0,8
- Avustettuna toimintana	86,3	94,6	-8,8				91,5	-5,6
- Yhteensä	93,1	89,9	3,5				91,4	1,8
NETTOMENOT								
Oma toimintana	29722000	24793000	19,9	23	21	10,8	21	10,1
Ostopalveluna	2753000	3937000	-30,1	17	20	-14,6	16	8,6
Avustettuna toimintana	20339000	18510000	9,9	14	13	8,0	14	1,0
Nettomenot yhteensä	52814000	47240000	11,8	18	17	8,4	18	1,9
TUNNUSLUKUJA NETTOMENOISTA								
Nettomenot euroa/oppilas	1540	1441	6,9				1511	1,9
TUNNUSLUKUJA TOIMINNASTA (%)								
- apip-oppilaiden osuus 1 lk:n oppilaista	56,7	54,7	3,7				52,1	8,9
- apip-oppilaiden osuus 2 lk:n oppilaista	28,5	28,6	-0,3				28,2	1,2
- apip-oppilaiden osuus 3-9 lk:n er. opp.	5,2	5,0	3,0				4,9	4,8
Osuus ohjaustunneista (%)								
Oma toimintana	44,5	42,4	5,0				54,9	-19,0
Ostopalveluna	5,6	7,0	-20,5				6,1	-8,2
Avustettuna toimintana	49,9	50,6	-1,3				39,0	28,1
Osuus perusop. lain muk. tunneista (%)								
Oma toimintana	43,3	40,8	6,1				53,6	-19,3
Ostopalveluna	5,4	6,9	-22,3				6,0	-10,8
Avustettuna toimintana	51,3	52,3	-1,8				40,4	27,2
Perusop. lain muk. tuntien osuus ohjaustunneista (%)								
- Oma toimintana	76,9	76,4	0,7				76,4	0,7
- Ostopalveluna	76,0	78,0	-2,6				77,4	-1,8
- Avustettuna toimintana	81,3	82,0	-0,9				81,1	0,2
- Yhteensä	79,0	79,3	-0,4				78,3	1,0

KUSTANNUSSOVELLUS 2011 * AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA *** LOPULLINEN RAPORTOINTI *** PVM:
19.12.2012 *****

*** RAPORTTI: K55C3YR ***

PERUSOPETUSLAIN MUKAISEN KOULULAISTEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN SUORITTEET, KUSTANNUKSET JA TULOT VUONNA 2011 JA VERTAILU VUOTEEN 2010									
	Määrä 2011	Määrä 2010	Muutos %	/tunnit 2011	/tunnit 2010	Muutos %	Vertailu- ryhmä -11	Ero vert ryhmään%	
2 Taajaan asutut kunnat									
SUORITETIEDOT									
Oppilasmäärä, josta	7489	7091	5,6				48264	-84,5	
- 1. lk	4499	4224	6,5				30267	-85,1	
- 2. lk	2700	2573	4,9				16163	-83,3	
- 3-9 lk er.op.	291	295	-1,2				1834	-84,1	
Ohjaustunnit									
omana toimintana, josta	448236	410227	9,3				2226004	-79,9	
- perusop. lain muk. tunnit	338745	313582	8,0				1700454	-80,1	
ostopalveluna, josta									
- perusop. lain muk. tunnit	50313	48447	3,9				247195	-79,6	
	39475	39350	0,3				191371	-79,4	
avustettuna toimintana, josta									
- perusop. lain muk. tunnit	117766	126844	-7,2				1579382	-92,5	
	94069	100798	-6,7				1280982	-92,7	
Ohjaustunnit yhteensä, josta									
- perusop. lain muk. tunnit	616315	585518	5,3				4052581	-84,8	
	472289	453730	4,1				3172807	-85,1	
KUSTANNUKSET									
Omana toimintana	11638000	9910000	17,4	26	24	7,5	28	-7,7	
- palkat	9211000	7733000	19,1	21	19	9,0	22	-5,2	
- muut menot	2427000	2177000	11,5	5	5	2,0	6	-16,1	
Ostopalveluna									
- palkat	742000	699000	6,2	15	14	2,2	18	-19,8	
- muut menot	0	0	0,0	0	0	0,0	0	0,0	
	742000	699000	6,2	15	14	2,2	18	-19,8	
Avustettuna toimintana									
- palkat	1531000	1654000	-7,4	13	13	-0,3	14	-9,2	
- muut menot	72000	99000	-27,3	1	1	-21,7	0	221,9	
	1459000	1555000	-6,2	12	12	1,1	14	-12,3	
Kustannukset yhteensä									
- palkat	13911000	12263000	13,4	23	21	7,8	22	1,9	
- muut menot	9283000	7832000	18,5	15	13	12,6	12	25,7	
	4628000	4431000	4,4	8	8	-0,8	10	-26,2	
OSUUS MENOISTA (%)									
Omana toimintana	83,7	80,8	3,5				69,8	19,9	
Ostopalveluna	5,3	5,7	-6,4				5,1	5,3	
Avustettuna toimintana	11,0	13,5	-18,4				25,2	-56,3	
TUNNUSLUKUJA MENOISTA									
Kustannukset euroa/oppilas	1858	1729	7,4				1860	-0,1	
TULOT									
Omana toimintana									
- maksut	3036000	2612000	16,2	7	6	6,4	6	5,4	
- muut tulot	234000	95000	146,3	1	0	125,4	1	-16,8	
Ostopalveluna									
- maksut	111000	90000	23,3	2	2	18,8	3	-15,3	
- muut tulot	1000	0	0,0	0	0	0,0	0	-64,9	
Avustettuna toimintana									
- maksut	145000	186000	-22,0	1	1	-16,0	0	332,1	

- muut tulot	0	34000	-100,0	0	0	-100,0	0	-100,0
Yhteensä								
- maksut	3292000	2888000	14,0	5	5	8,3	4	40,6
- muut tulot	235000	129000	82,2	0	0	73,1	0	6,4
TUNNUSLUKUJA TULOISTA								
Tulot euroa/oppilas	471	425	10,7				349	34,9
Maksujen osuus tuloista (%)								
- Oma toimintana	92,8	96,5	-3,8				91,1	1,9
- Ostopalveluna	99,1	100,0	-0,9				97,9	1,3
- Avustettuna toimintana	100,0	84,5	18,3				91,5	9,3
- Yhteensä	93,3	95,7	-2,5				91,4	2,1
NETTOMENOT								
Oma toimintana	8368000	7203000	16,2	19	18	6,3	21	-11,4
Ostopalveluna	630000	609000	3,4	13	13	-0,4	16	-20,4
Avustettuna toimintana	1386000	1434000	-3,3	12	11	4,1	14	-15,9
Nettomenot yhteensä	10384000	9246000	12,3	17	16	6,7	18	-6,4
TUNNUSLUKUJA NETTOMENOISTA								
Nettomenot euroa/oppilas	1387	1304	6,3				1511	-8,2
TUNNUSLUKUJA TOIMINNASTA (%)								
- apip-oppilaiden osuus 1 lk:n oppilaista	44,2	42,3	4,5				52,1	-15,0
- apip-oppilaiden osuus 2 lk:n oppilaista	26,9	25,5	5,4				28,2	-4,6
- apip-oppilaiden osuus 3-9 lk:n er. opp.	4,4	4,3	1,9				4,9	-10,9
Osuus ohjaustunneista (%)								
Oma toimintana	72,7	70,1	3,8				54,9	32,4
Ostopalveluna	8,2	8,3	-1,3				6,1	33,8
Avustettuna toimintana	19,1	21,7	-11,8				39,0	-51,0
Osuus perusop. lain muk. tunneista (%)								
Oma toimintana	71,7	69,1	3,8				53,6	33,8
Ostopalveluna	8,4	8,7	-3,6				6,0	38,6
Avustettuna toimintana	19,9	22,2	-10,3				40,4	-50,7
Perusop. lain muk. tuntien osuus ohjaustunneista (%)								
- Oma toimintana	75,6	76,4	-1,1				76,4	-1,1
- Ostopalveluna	78,5	81,2	-3,4				77,4	1,3
- Avustettuna toimintana	79,9	79,5	0,5				81,1	-1,5
- Yhteensä	76,6	77,5	-1,1				78,3	-2,1

KUSTANNUSSOVELLUS 2011 * AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA *** LOPULLINEN RAPORTOINTI *** PVM:
19.12.2012 *****
*** RAPORTTI: K55C3YR ***

PERUSOPETUSLAIN MUKAISEN KOULULAISTEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN SUORITTEET, KUSTANNUKSET JA TULOT VUONNA 2011 JA VERTAILU VUOTEEN 2010									
	Määrä 2011	Määrä 2010	Muutos %	/tunnit 2011	/tunnit 2010	Muutos %	Vertailu- ryhmä -11	Ero vert ryhmään%	
3 Maaseutumaiset kunnat									
SUORITETIEDOT									
Oppilasmäärä, josta	6487	6263	3,6				48264	-86,6	
- 1. lk	3669	3543	3,6				30267	-87,9	
- 2. lk	2563	2469	3,8				16163	-84,1	
- 3-9 lk er.op.	256	252	1,4				1834	-86,1	
Ohjaustunnit									
omana toimintana, josta	497195	472402	5,2				2226004	-77,7	
- perusop. lain muk. tunnit	376789	366649	2,8				1700454	-77,8	
ostopalveluna, josta									
- perusop. lain muk. tunnit	35705	30642	16,5				247195	-85,6	
	29408	26347	11,6				191371	-84,6	
avustettuna toimintana, josta									
- perusop. lain muk. tunnit	23447	32995	-28,9				1579382	-98,5	
	18138	26368	-31,2				1280982	-98,6	
Ohjaustunnit yhteensä, josta									
- perusop. lain muk. tunnit	556347	536039	3,8				4052581	-86,3	
	424335	419364	1,2				3172807	-86,6	
KUSTANNUKSET									
Omna toimintana	12110000	10968000	10,4	24	23	4,9	28	-13,4	
- palkat	9583000	8664000	10,6	19	18	5,1	22	-11,1	
- muut menot	2527000	2304000	9,7	5	5	4,2	6	-21,2	
Ostopalveluna									
- palkat	667000	719000	-7,2	19	23	-20,4	18	1,6	
	0	0	0,0	0	0	0,0	0	0,0	
- muut menot	667000	719000	-7,2	19	23	-20,4	18	1,6	
Avustettuna toimintana									
- palkat	427000	542000	-21,2	18	16	10,9	14	27,2	
	2000	72000	-97,2	0	2	-96,1	0	-55,1	
- muut menot	425000	470000	-9,6	18	14	27,2	14	28,4	
Kustannukset yhteensä									
- palkat	13204000	12229000	8,0	24	23	4,0	22	7,1	
	9585000	8736000	9,7	17	16	5,7	12	43,8	
- muut menot	3619000	3493000	3,6	7	7	-0,2	10	-36,0	
OSUUS MENOISTA (%)									
Omna toimintana	91,7	89,7	2,3				69,8	31,5	
Ostopalveluna	5,1	5,9	-14,1				5,1	-0,3	
Avustettuna toimintana	3,2	4,4	-27,0				25,2	-87,2	
TUNNUSLUKUJA MENOISTA									
Kustannukset euroa/oppilas	2035	1953	4,2				1860	9,4	
TULOT									
Omna toimintana									
- maksut	2749000	2649000	3,8	6	6	-1,4	6	-14,0	
- muut tulot	525000	201000	161,2	1	0	148,2	1	68,4	
Ostopalveluna									
- maksut	153000	77000	98,7	4	3	70,5	3	64,5	
- muut tulot	8000	0	0,0	0	0	0,0	0	295,6	
Avustettuna toimintana									
- maksut	40000	32000	25,0	2	1	75,9	0	498,8	

- muut tulot	0	4000	-100,0	0	0	-100,0	0	-100,0
Yhteensä								
- maksut	2942000	2758000	6,7	5	5	2,8	4	39,1
- muut tulot	533000	205000	160,0	1	0	150,5	0	167,4
TUNNUSLUKUJA TULOISTA								
Tulot euroa/oppilas	536	473	13,2				349	53,4
Maksujen osuus tuloista (%)								
- Oma toimintana	84,0	92,9	-9,7				91,1	-7,8
- Ostopalveluna	95,0	100,0	-5,0				97,9	-2,9
- Avustettuna toimintana	100,0	88,9	12,5				91,5	9,3
- Yhteensä	84,7	93,1	-9,0				91,4	-7,4
NETTOMENOT								
Oma toimintana	8836000	8118000	8,8	18	17	3,4	21	-15,7
Ostopalveluna	506000	642000	-21,2	14	21	-32,4	16	-9,9
Avustettuna toimintana	387000	506000	-23,5	17	15	7,6	14	17,9
Nettomenot yhteensä	9729000	9266000	5,0	17	17	1,2	18	-2,8
TUNNUSLUKUJA NETTOMENOISTA								
Nettomenot euroa/oppilas	1500	1479	1,4				1511	-0,7
TUNNUSLUKUJA TOIMINNASTA (%)								
- apip-oppilaiden osuus 1 lk:n oppilaista	40,8	39,6	3,1				52,1	-21,7
- apip-oppilaiden osuus 2 lk:n oppilaista	28,3	27,2	4,1				28,2	0,2
- apip-oppilaiden osuus 3-9 lk:n er. opp.	4,5	4,2	6,7				4,9	-8,6
Osuus ohjaustunneista (%)								
Oma toimintana	89,4	88,1	1,4				54,9	62,7
Ostopalveluna	6,4	5,7	12,3				6,1	5,2
Avustettuna toimintana	4,2	6,2	-31,5				39,0	-89,2
Osuus perusop. lain muk. tunneista (%)								
Oma toimintana	88,8	87,4	1,6				53,6	65,7
Ostopalveluna	6,9	6,3	10,3				6,0	14,9
Avustettuna toimintana	4,3	6,3	-32,0				40,4	-89,4
Perusop. lain muk. tuntien osuus ohjaustunneista (%)								
- Oma toimintana	75,8	77,6	-2,4				76,4	-0,8
- Ostopalveluna	82,4	86,0	-4,2				77,4	6,4
- Avustettuna toimintana	77,4	79,9	-3,2				81,1	-4,6
- Yhteensä	76,3	78,2	-2,5				78,3	-2,6

KUSTANNUSOVELLUS 2011 * AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA *** LOPULLINEN RAPORTOINTI *** PVM:
19.12.2012 *****

*** RAPORTTI: K55C3YR ***

PERUSOPETUSLAIN MUKAISEN KOULULAISTEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN SUORITTEET, KUSTANNUKSET JA TULOT VUONNA 2011 JA VERTAILU VUOTEEN 2010								
	Määrä 2011	Määrä 2010	Muutos %	/tunnit 2011	/tunnit 2010	Muutos %	Vertailu- ryhmä -11	Ero vert ryhmään%
Yhteensä								
SUORITETIEDOT								
Oppilasmäärä, josta	48264	46140	4,6				48264	0,0
- 1. lk	30267	28532	6,1				30267	0,0
- 2. lk	16163	15787	2,4				16163	0,0
- 3-9 lk er.op.	1834	1822	0,7				1834	0,0
Ohjaustunnit								
omana toimintana, josta	2226004	2066049	7,7				2226004	0,0
- perusop. lain muk. tunnit	1700454	1584157	7,3				1700454	0,0
ostopalveluna, josta								
- perusop. lain muk. tunnit	247195	275863	-10,4				247195	0,0
- perusop. lain muk. tunnit	191371	219164	-12,7				191371	0,0
avustettuna toimintana, josta								
- perusop. lain muk. tunnit	1579382	1573161	0,4				1579382	0,0
- perusop. lain muk. tunnit	1280982	1286314	-0,4				1280982	0,0
Ohjaustunnit yhteensä, josta								
- perusop. lain muk. tunnit	4052581	3915073	3,5				4052581	0,0
- perusop. lain muk. tunnit	3172807	3089635	2,7				3172807	0,0
KUSTANNUKSET								
Omana toimintana								
- palkat	62629000	53975000	16,0	28	26	7,7	28	0,0
- muut menot	48270000	40539000	19,1	22	20	10,5	22	0,0
- muut menot	14359000	13436000	6,9	6	7	-0,8	6	0,0
Ostopalveluna								
- palkat	4547000	5763000	-21,1	18	21	-11,9	18	0,0
- palkat	0	21000	-100,0	0	0	-100,0	0	0,0
- muut menot	4547000	5742000	-20,8	18	21	-11,6	18	0,0
Avustettuna toimintana								
- palkat	22604000	20911000	8,1	14	13	7,7	14	0,0
- palkat	300000	446000	-32,7	0	0	-33,0	0	0,0
- muut menot	22304000	20465000	9,0	14	13	8,6	14	0,0
Kustannukset yhteensä								
- palkat	89780000	80649000	11,3	22	21	7,5	22	0,0
- palkat	48570000	41006000	18,4	12	10	14,4	12	0,0
- muut menot	41210000	39643000	4,0	10	10	0,4	10	0,0
OSUUS MENOISTA (%)								
Omana toimintana	69,8	66,9	4,2				69,8	0,0
Ostopalveluna	5,1	7,1	-29,1				5,1	0,0
Avustettuna toimintana	25,2	25,9	-2,9				25,2	0,0
TUNNUSLUKUJA MENOISTA								
Kustannukset euroa/oppilas	1860	1748	6,4				1860	0,0
TULOT								
Omana toimintana								
- maksut	14307000	12679000	12,8	6	6	4,7	6	0,0
- muut tulot	1396000	1182000	18,1	1	1	9,6	1	0,0
Ostopalveluna								
- maksut	644000	575000	12,0	3	2	25,0	3	0,0
- muut tulot	14000	0	0,0	0	0	0,0	0	0,0
Avustettuna toimintana								
- maksut	450000	412000	9,2	0	0	8,8	0	0,0

- muut tulot	42000	49000	-14,3	0	0	-14,6	0	0,0
Yhteensä								
- maksut	15401000	13666000	12,7	4	3	8,9	4	0,0
- muut tulot	1452000	1231000	18,0	0	0	14,0	0	0,0
TUNNUSLUKUJA TULOISTA								
Tulot euroa/oppilas	349	323	8,2				349	0,0
Maksujen osuus tuloista (%)								
- Oma toimintana	91,1	91,5	-0,4				91,1	0,0
- Ostopalveluna	97,9	100,0	-2,1				97,9	0,0
- Avustettuna toimintana	91,5	89,4	2,3				91,5	0,0
- Yhteensä	91,4	91,7	-0,4				91,4	0,0
NETTOMENOT								
Oma toimintana	46926000	40114000	17,0	21	19	8,6	21	0,0
Ostopalveluna	3889000	5188000	-25,0	16	19	-16,3	16	0,0
Avustettuna toimintana	22112000	20450000	8,1	14	13	7,7	14	0,0
Nettomenot yhteensä	72927000	65752000	10,9	18	17	7,1	18	0,0
TUNNUSLUKUJA NETTOMENOISTA								
Nettomenot euroa/oppilas	1511	1425	6,0				1511	0,0
TUNNUSLUKUJA TOIMINNASTA (%)								
- apip-oppilaiden osuus 1 lk:n oppilaista	52,1	50,2	3,8				52,1	0,0
- apip-oppilaiden osuus 2 lk:n oppilaista	28,2	27,8	1,3				28,2	0,0
- apip-oppilaiden osuus 3-9 lk:n er. opp.	4,9	4,8	3,4				4,9	0,0
Osuus ohjaustunneista (%)								
Oma toimintana	54,9	52,8	4,1				54,9	0,0
Ostopalveluna	6,1	7,0	-13,4				6,1	0,0
Avustettuna toimintana	39,0	40,2	-3,0				39,0	0,0
Osuus perusop. lain muk. tunneista (%)								
Oma toimintana	53,6	51,3	4,5				53,6	0,0
Ostopalveluna	6,0	7,1	-15,0				6,0	0,0
Avustettuna toimintana	40,4	41,6	-3,0				40,4	0,0
Perusop. lain muk. tuntien osuus ohjaustunneista (%)								
- Oma toimintana	76,4	76,7	-0,4				76,4	0,0
- Ostopalveluna	77,4	79,4	-2,6				77,4	0,0
- Avustettuna toimintana	81,1	81,8	-0,8				81,1	0,0
- Yhteensä	78,3	78,9	-0,8				78,3	0,0

KUSTANNUSSOVELLUS 2012 *** AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA *** LOPULLINEN RAPORTOINTI *** PVM:
25.09.2013 ***

*** RAPORTTI: K55N6NMK ***

Kunta	OPPILASMÄÄRÄ				KUSTANNUKSET				josta %			TULOT	
	1. lk	2. lk	3-9 lk er.op.	Yh- teensä	Yhteensä euroa	euroa/ oppilas	Oma toim.	Osto- palv.	Avus- tuks.	Maksut	Muut tulot	Netto yhteensä	
1 Etelä-Suomen AVI													
01 Uusimaa													
018 Askola	41	28	4	72,0	73.000	1.014	100	0	0	29.000	0	44.000	
049 Espoo	2.445	1.134	59	3.638,0	5.186.000	1.426	0	0	100	0	0	5.186.000	
078 Hanko	42	28	2	72,0	135.000	1.875	87	13	0	19.000	0	116.000	
091 Helsinki	2.978	1.453	304	4.734,0	14.916.000	3.151	63	7	29	1.501.000	1.000	13.414.000	
106 Hyvinkää	297	148	20	464,5	810.000	1.744	43	0	57	178.000	0	632.000	
149 Inkoo	55	45	0	99,5	90.000	905	74	26	0	43.000	0	47.000	
186 Järvenpää	293	163	3	458,0	913.000	1.993	88	0	12	260.000	7.000	646.000	
223 Karjalohja	4	3	1	7,5	16.000	2.133	100	0	0	4.000	0	12.000	
224 Karkkila	38	17	7	60,5	140.000	2.314	100	0	0	41.000	0	99.000	
235 Kauniainen	96	76	3	175,0	207.000	1.183	74	0	26	87.000	0	120.000	
245 Kerava	242	81	31	353,0	758.000	2.147	98	0	2	140.000	0	618.000	
257 Kirkkonummi	365	189	6	559,5	729.000	1.303	41	12	48	184.000	0	545.000	
407 Lapinjärvi	19	19	2	39,0	54.000	1.385	100	0	0	14.000	0	40.000	
444 Lohja	269	143	16	426,5	1.108.000	2.598	99	1	0	228.000	8.000	872.000	
434 Loviisa	74	40	6	119,5	250.000	2.092	94	0	6	66.000	0	184.000	
504 Myrskylä	11	11	1	22,0	20.000	909	100	0	0	5.000	0	15.000	
505 Mäntsälä	94	27	1	120,5	162.000	1.344	79	0	21	57.000	0	105.000	
540 Nummi-Pusula	27	13	1	40,5	59.000	1.457	59	41	0	9.000	0	50.000	
543 Nurmijärvi	320	59	5	383,5	421.000	1.098	62	0	38	60.000	0	361.000	
611 Pornainen	48	12	0	59,0	119.000	2.017	92	8	0	48.000	0	71.000	
638 Porvoo	328	155	2	484,5	384.000	793	0	0	100	0	0	384.000	
616 Pukkila	10	7	1	17,5	37.000	2.114	100	0	0	10.000	0	27.000	
710 Raasepori	186	144	15	343,5	691.000	2.012	79	0	21	111.000	0	580.000	
753 Sipoo	198	161	6	364,5	596.000	1.635	80	20	0	302.000	11.000	283.000	
755 Siuntio	38	16	1	55,0	219.000	3.982	75	23	2	36.000	1.000	182.000	
858 Tuusula	296	61	2	358,5	606.000	1.690	100	0	0	291.000	0	315.000	
092 Vantaa	1.398	450	17	1.865,0	1.669.000	895	0	0	100	0	27.000	1.642.000	
927 Vihti	182	69	6	255,5	630.000	2.466	98	0	2	163.000	7.000	460.000	
01 Uusimaa	10.390	4.745	514	15.648,0	30.998.000	1.981	54	5	42	3.886.000	62.000	27.050.000	
05 Kanta-Häme													
061 Forssa	101	76	1	177,0	182.000	1.028	96	0	4	46.000	0	136.000	
082 Hattula	71	38	4	112,0	140.000	1.250	59	41	0	33.000	0	107.000	
086 Häusjärvi	50	22	5	76,0	95.000	1.250	100	0	0	58.000	0	37.000	
103 Humpplila	15	11	0	25,5	15.000	588	100	0	0	9.000	0	6.000	
109 Hämeenlinna	358	212	28	597,5	1.012.000	1.694	24	0	76	8.000	10.000	994.000	
165 Janakkala	89	44	1	134,0	202.000	1.507	100	0	0	84.000	0	118.000	
169 Jokioinen	26	22	2	50,0	131.000	2.620	100	0	0	34.000	0	97.000	
433 Loppi	48	25	2	74,5	153.000	2.054	100	0	0	47.000	0	106.000	
694 Riihimäki	185	50	0	234,0	553.000	2.363	100	0	0	189.000	2.000	362.000	
834 Tammela	21	9	0	29,5	46.000	1.559	65	0	35	14.000	1.000	31.000	
981 Ypäjä	8	8	0	15,0	27.000	1.800	100	0	0	6.000	0	21.000	
05 Kanta-Häme	969	515	42	1.525,0	2.556.000	1.676	67	2	31	528.000	13.000	2.015.000	
07 Päijät-Häme													
016 Asikkala	37	25	0	61,0	128.000	2.098	100	0	0	37.000	0	91.000	
081 Hartola	10	10	3	22,5	69.000	3.067	100	0	0	13.000	0	56.000	
111 Heinola	97	19	0	116,0	66.000	569	48	0	52	21.000	3.000	42.000	
098 Hollola	196	101	10	305,5	1.140.000	3.732	100	0	0	204.000	3.000	933.000	
283 Hämeenkoski	15	6	0	20,5	41.000	2.000	100	0	0	6.000	0	35.000	
398 Lahti	461	184	34	677,5	689.000	1.017	23	0	77	17.000	0	672.000	
532 Nastola	68	6	0	73,5	103.000	1.401	0	0	100	0	0	103.000	
560 Orimattila	75	41	1	115,5	161.000	1.394	25	75	0	14.000	0	147.000	
576 Padasjoki	10	9	1	19,0	14.000	737	100	0	0	9.000	0	5.000	
781 Sysmä	15	9	0	23,5	49.000	2.085	100	0	0	16.000	0	33.000	
07 Päijät-Häme	981	407	47	1.434,5	2.460.000	1.715	68	5	27	337.000	6.000	2.117.000	

08 Kymenlaakso												
075 Hamina	105	53	12	169,0	330.000	1.953	79	21	0	70.000	0	260.000
142 Iitti	21	14	1	35,5	31.000	873	100	0	0	19.000	0	12.000
285 Kotka	290	110	9	408,0	708.000	1.735	73	0	27	94.000	4.000	610.000
286 Kouvola	420	239	38	696,0	1.342.000	1.928	85	0	15	220.000	351.000	771.000
624 Pyhtää	30	14	0	43,5	55.000	1.264	100	0	0	23.000	0	32.000
935 Virolahti	36	37	2	75,0	76.000	1.013	96	4	0	16.000	1.000	59.000
08 Kymenlaakso	900	467	61	1.427,0	2.542.000	1.781	82	3	15	442.000	356.000	1.744.000
09 Etelä-Karjala												
153 Imatra	148	67	15	229,5	339.000	1.477	59	0	41	88.000	0	251.000
405 Lappeenranta	366	223	32	620,5	1.097.000	1.768	74	0	26	158.000	0	939.000
416 Lempi	18	9	2	28,5	35.000	1.228	69	31	0	5.000	0	30.000
441 Luumäki	21	13	0	33,5	62.000	1.851	100	0	0	10.000	0	52.000
580 Parikkala	15	6	0	20,5	74.000	3.610	100	0	0	8.000	0	66.000
689 Rautjärvi	7	5	0	11,5	23.000	2.000	100	0	0	5.000	0	18.000
700 Ruokolahti	28	31	1	58,5	112.000	1.915	100	0	0	23.000	0	89.000
739 Savitaipale	15	10	0	25,0	57.000	2.280	100	0	0	16.000	0	41.000
831 Taipalsaari	38	26	1	64,5	137.000	2.124	100	0	0	34.000	0	103.000
09 Etelä-Karjala	654	388	50	1.092,0	1.936.000	1.773	77	1	22	347.000	0	1.589.000
1 Etelä-Suomen AVI	13.893	6.521	713	21.126,5	40.492.000	1.917	58	4	38	5.540.000	437.000	34.515.000
2 Lounais-Suomen AVI												
02 Varsinais-Suomi												
019 Aura	35	15	3	52,5	155.000	2.952	93	7	0	26.000	0	129.000
202 Kaarina	256	162	14	430,5	984.000	2.286	92	0	8	260.000	1.000	723.000
322 Kemiönsaari	47	33	0	79,5	257.000	3.233	100	0	0	38.000	6.000	213.000
284 Koski Tl	11	15	0	25,5	21.000	824	0	0	100	0	0	21.000
304 Kustavi	6	4	0	9,5	28.000	2.947	100	0	0	4.000	0	24.000
400 Laitila	48	33	1	80,5	112.000	1.391	73	27	0	44.000	0	68.000
423 Lieto	165	106	16	286,0	585.000	2.045	100	0	0	190.000	41.000	354.000
430 Loimaa	94	84	16	192,5	492.000	2.556	96	3	1	64.000	63.000	365.000
480 Marttila	15	14	3	30,5	45.000	1.475	100	0	0	12.000	0	33.000
481 Masku	99	35	1	134,0	403.000	3.007	86	14	0	108.000	0	295.000
503 Mynämäki	46	31	1	77,0	202.000	2.623	100	0	0	54.000	0	148.000
529 Naantali	129	90	8	226,5	690.000	3.046	94	0	6	138.000	0	552.000
538 Nousisainen	48	37	2	86,0	168.000	1.953	73	0	27	47.000	3.000	118.000
561 Oripää	9	7	1	16,0	44.000	2.750	100	0	0	9.000	0	35.000
577 Paimio	76	44	2	122,0	187.000	1.533	91	0	9	56.000	0	131.000
445 Pargas	110	73	11	193,0	200.000	1.036	84	0	16	64.000	5.000	131.000
631 Pyhäranta	14	11	1	26,0	78.000	3.000	100	0	0	33.000	0	45.000
636 Pöytyä	53	33	2	86,5	200.000	2.312	73	2	25	40.000	0	160.000
680 Raisio	146	39	9	194,0	208.000	1.072	3	97	0	0	0	208.000
704 Rusko	57	37	2	94,5	282.000	2.984	70	30	0	43.000	0	239.000
734 Salo	302	154	46	500,5	1.424.000	2.845	92	0	8	274.000	96.000	1.054.000
738 Sauvo	22	23	1	45,5	78.000	1.714	100	0	0	23.000	0	55.000
761 Somero	40	33	2	74,0	113.000	1.527	100	0	0	46.000	0	67.000
833 Taivassalo	9	9	1	18,0	27.000	1.500	100	0	0	7.000	0	20.000
838 Tarvasjoki	13	4	0	16,5	45.000	2.727	100	0	0	11.000	1.000	33.000
853 Turku	978	560	72	1.609,5	2.555.000	1.587	72	0	28	460.000	22.000	2.073.000
895 Uusikaupunki	76	46	4	125,5	244.000	1.944	93	0	7	54.000	0	190.000
918 Vehmaa	12	9	2	22,0	35.000	1.591	100	0	0	10.000	0	25.000
02 Varsinais-Suomi	2.907	1.733	215	4.854,0	9.862.000	2.032	84	4	12	2.115.000	238.000	7.509.000
04 Satakunta												
050 Eura	55	36	6	96,5	181.000	1.876	93	7	0	47.000	0	134.000
051 Eurajoki	47	23	3	72,0	230.000	3.194	95	0	5	54.000	7.000	169.000
079 Harjavalta	36	24	0	59,0	69.000	1.169	100	0	0	14.000	1.000	54.000
099 Honkajoki	5	3	0	8,0	37.000	4.625	100	0	0	4.000	0	33.000
102 Huittinen	31	28	15	73,5	146.000	1.986	80	0	20	12.000	0	134.000
181 Jämijärvi	4	1	0	4,5	13.000	2.889	100	0	0	2.000	0	11.000
214 Kankaanpää	27	13	4	43,0	223.000	5.186	100	0	0	41.000	5.000	177.000
230 Karvia	9	4	0	12,5	23.000	1.840	100	0	0	5.000	1.000	17.000
254 Kiikoinen	6	4	0	9,5	35.000	3.684	100	0	0	3.000	0	32.000
271 Kokemäki	35	25	1	60,0	143.000	2.383	100	0	0	23.000	0	120.000

413 Lavia	5	5	1	11,0	31.000	2.818	100	0	0	7.000	0	24.000
442 Luvia	17	12	3	31,5	175.000	5.556	100	0	0	21.000	12.000	142.000
484 Merikarvia	12	11	2	24,0	53.000	2.208	100	0	0	5.000	0	48.000
531 Nakkila	31	12	3	45,0	65.000	1.444	100	0	0	16.000	3.000	46.000
608 Pomarkku	9	5	2	15,0	45.000	3.000	100	0	0	9.000	0	36.000
609 Pori	429	262	22	712,0	2.053.000	2.883	0	100	0	438.000	0	1.615.000
684 Rauma	278	170	6	453,0	934.000	2.062	90	0	10	145.000	84.000	705.000
747 Siikainen	4	4	0	7,0	14.000	2.000	100	0	0	4.000	0	10.000
783 Säskylä	22	14	0	35,5	25.000	704	28	72	0	11.000	0	14.000
886 Ulvila	93	40	4	137,0	370.000	2.701	54	0	46	85.000	0	285.000
04 Satakunta	1.152	690	68	1.909,5	4.865.000	2.548	51	43	6	946.000	113.000	3.806.000
2 Lounais-Suomen AVI	4.059	2.423	283	6.763,5	14.727.000	2.177	73	17	10	3.061.000	351.000	11.315.000
3 Itä-Suomen AVI												
10 Etelä-Savo												
046 Enonkoski	5	7	1	12,0	23.000	1.917	100	0	0	7.000	0	16.000
090 Heinavesi	12	7	2	19,5	85.000	4.359	100	0	0	10.000	2.000	73.000
097 Hirvensalmi	7	5	0	11,0	22.000	2.000	100	0	0	5.000	0	17.000
171 Joroinen	80	56	9	145,0	384.000	2.648	100	0	0	90.000	295.000	-1.000
213 Kangasniemi	30	20	1	51,0	101.000	1.980	79	21	0	21.000	0	80.000
246 Kerimäki	22	18	1	40,0	35.000	875	100	0	0	19.000	10.000	6.000
491 Mikkeli	316	48	15	378,0	542.000	1.434	32	0	68	38.000	17.000	487.000
507 Mäntyharju	24	15	0	38,0	35.000	921	60	0	40	8.000	0	27.000
588 Pertunmaa	9	8	0	16,5	17.000	1.030	100	0	0	5.000	0	12.000
593 Pieksämäki	83	52	7	141,0	257.000	1.823	56	0	44	21.000	0	236.000
618 Punkaharju	11	10	1	21,0	28.000	1.333	100	0	0	8.000	0	20.000
623 Puumala	11	10	0	20,0	26.000	1.300	0	100	0	0	0	26.000
696 Ristiina	17	13	1	31,0	40.000	1.290	100	0	0	14.000	0	26.000
740 Savonlinna	154	101	3	256,5	399.000	1.556	13	0	87	6.000	8.000	385.000
768 Sulkava	5	3	0	8,0	10.000	1.250	100	0	0	5.000	0	5.000
10 Etelä-Savo	783	368	38	1.188,5	2.004.000	1.686	56	2	42	257.000	332.000	1.415.000
11 Pohjois-Savo												
140 Iisalmi	109	52	6	166,5	354.000	2.126	88	12	0	77.000	0	277.000
174 Juankoski	22	16	1	38,0	89.000	2.342	100	0	0	21.000	0	68.000
204 Kaavi	15	11	3	28,0	92.000	3.286	100	0	0	17.000	10.000	65.000
239 Keltele	18	11	0	28,5	70.000	2.456	100	0	0	17.000	0	53.000
263 Kluruvesi	35	21	1	56,0	188.000	3.357	100	0	0	27.000	1.000	160.000
297 Kuopio	620	171	45	836,0	1.599.000	1.913	89	11	0	335.000	7.000	1.257.000
402 Lapinlahti	67	43	4	113,5	226.000	1.991	100	0	0	29.000	0	197.000
420 Leppävirta	35	22	2	58,0	170.000	2.931	100	0	0	34.000	0	136.000
476 Maaninka	23	18	12	53,0	40.000	755	0	100	0	0	0	40.000
534 Nilsia	14	14	0	28,0	63.000	2.250	100	0	0	18.000	0	45.000
595 Pielavesi	16	14	0	29,5	65.000	2.203	42	0	58	12.000	0	53.000
686 Rautalammi	18	17	0	34,5	30.000	870	100	0	0	9.000	0	21.000
687 Rautavaara	12	7	1	19,0	17.000	895	100	0	0	5.000	0	12.000
749 Siilinjärvi	176	102	3	280,0	271.000	968	38	0	62	39.000	0	232.000
762 Sonkajärvi	18	12	1	30,5	80.000	2.623	100	0	0	8.000	2.000	70.000
778 Suonenjoki	44	37	2	81,5	119.000	1.460	100	0	0	53.000	0	66.000
844 Tervo	5	2	1	6,5	15.000	2.308	100	0	0	2.000	0	13.000
857 Tuusniemi	7	5	0	12,0	17.000	1.417	100	0	0	8.000	0	9.000
915 Varkaus	110	50	10	169,0	250.000	1.479	90	10	0	65.000	0	185.000
921 Vesanto	6	3	0	8,0	27.000	3.375	100	0	0	3.000	0	24.000
925 Vierämä	19	7	5	31,0	116.000	3.742	100	0	0	20.000	0	96.000
11 Pohjois-Savo	1.384	630	94	2.107,0	3.898.000	1.850	87	7	5	799.000	20.000	3.079.000
12 Pohjois-Karjala												
146 Ilomantsi	19	9	8	35,0	144.000	4.114	100	0	0	13.000	7.000	124.000
167 Joensuu	346	115	10	470,5	496.000	1.054	36	0	64	23.000	1.000	472.000
176 Juuka	15	10	3	26,5	63.000	2.377	100	0	0	9.000	19.000	35.000
248 Kesälahti	9	7	1	17,0	21.000	1.235	0	0	100	11.000	0	10.000
260 Kitee	22	12	3	36,0	69.000	1.917	100	0	0	18.000	36.000	15.000
276 Kontiolahti	117	64	6	187,0	301.000	1.610	20	80	0	7.000	3.000	291.000
422 Lieksa	36	25	4	64,5	96.000	1.488	100	0	0	34.000	0	62.000
426 Liperi	73	20	3	95,0	156.000	1.642	93	0	7	40.000	10.000	106.000
541 Nurmes	34	19	5	57,5	43.000	748	100	0	0	15.000	0	28.000

309 Outokumpu	14	11	3	27,0	29.000	1.074	100	0	0	10.000	0	19.000
607 Polvijärvi	19	19	4	42,0	77.000	1.833	100	0	0	12.000	0	65.000
707 Rääkkylä	7	5	0	12,0	38.000	3.167	100	0	0	7.000	0	31.000
848 Tohmajärvi	17	9	1	27,0	74.000	2.741	95	0	5	10.000	0	64.000
911 Valtimo	9	5	1	14,0	30.000	2.143	100	0	0	10.000	0	20.000
12 Pohjois-Karjala	734	328	50	1.111,0	1.637.000	1.473	64	15	21	219.000	76.000	1.342.000
3 Itä-Suomen AVI	2.900	1.326	181	4.406,5	7.539.000	1.711	74	8	19	1.275.000	428.000	5.836.000
4 Länsi- ja Sisä-Suomen AVI												
06 Pirkanmaa												
020 Akaa	148	86	1	234,5	411.000	1.753	100	0	0	138.000	0	273.000
108 Hämeenkyrö	54	13	1	66,5	175.000	2.632	100	0	0	42.000	0	133.000
143 Ikaalinen	32	20	4	56,0	90.000	1.607	100	0	0	36.000	0	54.000
177 Juupajoki	4	0	0	3,5	11.000	3.143	100	0	0	1.000	0	10.000
211 Kangasala	284	176	2	461,0	719.000	1.560	64	0	36	136.000	7.000	576.000
250 Kihniö	7	8	1	15,5	35.000	2.258	100	0	0	9.000	0	26.000
418 Lempäälä	210	126	8	343,0	1.249.000	3.641	100	0	0	284.000	0	965.000
508 Mänttä-Vilppula	51	27	9	86,5	170.000	1.965	100	0	0	48.000	0	122.000
536 Nokia	210	41	16	266,5	654.000	2.454	97	0	3	122.000	1.000	531.000
562 Orivesi	52	30	4	85,5	147.000	1.719	100	0	0	50.000	0	97.000
581 Parkano	30	14	2	46,0	55.000	1.196	100	0	0	22.000	0	33.000
604 Pirkkala	220	143	16	378,0	778.000	2.058	100	0	0	239.000	0	539.000
619 Punkalaidun	12	9	2	21,5	47.000	2.186	100	0	0	15.000	0	32.000
635 Pälkäne	30	29	0	59,0	99.000	1.678	100	0	0	31.000	0	68.000
702 Ruovesi	28	15	2	44,0	50.000	1.136	100	0	0	13.000	0	37.000
790 Sastamala	114	88	6	208,0	518.000	2.490	92	8	0	104.000	1.000	413.000
837 Tampere	1.259	897	171	2.326,5	3.732.000	1.604	82	0	18	1.067.000	0	2.665.000
887 Urjala	24	15	2	39,5	101.000	2.557	100	0	0	31.000	0	70.000
908 Valkeakoski	106	47	9	160,5	313.000	1.950	71	0	29	33.000	8.000	272.000
922 Vesilahti	40	25	1	65,5	254.000	3.878	100	0	0	78.000	3.000	173.000
936 Virrat	31	16	2	48,0	126.000	2.625	100	0	0	18.000	0	108.000
980 Ylöjärvi	274	119	10	403,0	689.000	1.710	84	0	16	164.000	0	525.000
06 Pirkanmaa	3.216	1.939	264	5.418,0	10.423.000	1.924	89	0	11	2.681.000	20.000	7.722.000
13 Keski-Suomi												
077 Hankasalmi	20	21	1	41,0	75.000	1.829	100	0	0	17.000	0	58.000
172 Joutsa	19	11	0	30,0	45.000	1.500	0	100	0	15.000	0	30.000
179 Jyväskylä	796	509	36	1.340,0	1.732.000	1.293	75	0	25	353.000	7.000	1.372.000
182 Jämsä	73	45	22	139,0	61.000	439	100	0	0	46.000	0	15.000
216 Kannonkoski	9	8	0	16,0	14.000	875	100	0	0	5.000	0	9.000
226 Karstula	22	15	2	38,5	89.000	2.312	34	66	0	17.000	0	72.000
249 Keuruu	31	27	6	63,5	116.000	1.827	0	0	100	0	0	116.000
256 Kinnula	5	3	0	7,5	25.000	3.333	100	0	0	4.000	0	21.000
265 Klivijärvi	3	1	0	3,0	5.000	1.667	100	0	0	1.000	0	4.000
275 Konnevesi	8	9	0	16,5	17.000	1.030	100	0	0	5.000	0	12.000
291 Kuhmoinen	6	6	1	12,0	23.000	1.917	100	0	0	5.000	0	18.000
312 Kyyjärvi	8	6	0	13,5	21.000	1.556	100	0	0	2.000	0	19.000
410 Laukaa	114	64	3	180,0	171.000	950	40	0	60	31.000	0	140.000
495 Multia	11	10	0	20,0	45.000	2.250	0	100	0	0	0	45.000
500 Muurame	88	70	11	167,5	414.000	2.472	100	0	0	107.000	4.000	303.000
592 Petäjävesi	22	23	1	45,5	82.000	1.802	80	20	0	25.000	0	57.000
601 Pihtipudas	24	11	3	36,5	71.000	1.945	70	30	0	16.000	21.000	34.000
729 Saarijärvi	46	29	2	76,5	379.000	4.954	100	0	0	17.000	1.000	361.000
850 Toivakka	11	6	1	16,5	58.000	3.515	100	0	0	10.000	0	48.000
892 Uurainen	22	10	3	33,5	41.000	1.224	0	100	0	0	0	41.000
992 Äänekoski	82	63	9	153,0	272.000	1.778	51	0	49	35.000	0	237.000
13 Keski-Suomi	1.415	939	97	2.449,5	3.756.000	1.533	73	6	21	711.000	33.000	3.012.000
14 Etelä-Pohjanmaa												
005 Alajärvi	53	30	4	86,0	202.000	2.349	100	0	0	40.000	82.000	80.000
010 Alavus	39	14	5	57,0	97.000	1.702	100	0	0	30.000	0	67.000
052 Evijärvi	10	11	1	21,0	39.000	1.857	100	0	0	11.000	0	28.000
145 Ilmajoki	63	37	3	102,5	176.000	1.717	97	0	3	51.000	0	125.000
151 Isojoki	10	9	0	19,0	16.000	842	100	0	0	7.000	0	9.000

164 Jalasjärvi	37	26	8	70,5	196.000	2.780	100	0	0	29.000	2.000	165.000
218 Karljoki	9	11	0	19,0	40.000	2.105	100	0	0	5.000	0	35.000
232 Kauhajoki	61	44	14	118,0	374.000	3.169	95	0	5	77.000	3.000	294.000
233 Kauhava	91	65	0	155,5	346.000	2.225	82	18	0	54.000	2.000	290.000
300 Kuortane	10	12	5	26,0	103.000	3.962	100	0	0	14.000	4.000	85.000
301 Kurikka	63	31	3	95,5	208.000	2.178	100	0	0	49.000	0	159.000
403 Lappajärvi	4	5	0	8,5	15.000	1.765	100	0	0	3.000	0	12.000
408 Lapua	46	26	0	72,0	192.000	2.667	100	0	0	40.000	0	152.000
743 Seinäjoki	332	121	34	486,5	1.332.000	2.738	88	0	12	326.000	2.000	1.004.000
846 Teuva	19	12	8	38,0	83.000	2.184	100	0	0	8.000	2.000	73.000
863 Töysä	21	14	2	36,0	92.000	2.556	100	0	0	20.000	0	72.000
989 Ähtäri	28	15	1	43,0	87.000	2.023	100	0	0	22.000	0	65.000
14 Etelä-Pohjanmaa	894	478	83	1.454,0	3.598.000	2.475	93	2	5	786.000	97.000	2.715.000
15 Pohjanmaa												
152 Isokyrö	25	23	0	47,5	137.000	2.884	100	0	0	38.000	0	99.000
231 Kaskinen	5	1	1	6,5	13.000	2.000	100	0	0	0	0	13.000
280 Korsnäs	13	9	0	21,5	60.000	2.791	100	0	0	25.000	0	35.000
287 Kristiinankaupunki	33	20	2	53,5	72.000	1.346	100	0	0	25.000	0	47.000
288 Kruunupyö	41	31	2	73,5	34.000	463	0	100	0	0	0	34.000
399 Laihia	60	47	2	107,5	187.000	1.740	100	0	0	54.000	0	133.000
440 Luoto	31	20	2	52,5	121.000	2.305	100	0	0	36.000	0	85.000
475 Maalahti	26	20	1	46,5	162.000	3.484	100	0	0	29.000	4.000	129.000
499 Mustasaari	159	113	4	275,5	573.000	2.080	61	1	38	70.000	2.000	501.000
545 Närpiö	61	44	1	104,5	146.000	1.397	96	4	0	38.000	0	108.000
599 Pedersöre	75	60	3	137,0	253.000	1.847	100	0	0	72.000	0	181.000
598 Pietarsaari	127	113	16	255,0	464.000	1.820	55	40	5	29.000	179.000	256.000
893 Uusikaarlepyy	40	29	1	69,0	158.000	2.290	100	0	0	45.000	0	113.000
905 Vaasa	449	353	27	829,0	1.448.000	1.747	93	0	7	505.000	20.000	923.000
942 Vähäkyrö	35	26	11	71,0	165.000	2.324	100	0	0	34.000	0	131.000
946 Vöyri	34	29	1	63,5	129.000	2.031	100	0	0	28.000	0	101.000
15 Pohjanmaa	1.210	935	69	2.213,5	4.122.000	1.862	86	6	8	1.028.000	205.000	2.889.000
16 Keski-Pohjanmaa												
217 Kannus	28	17	0	44,5	83.000	1.865	0	92	8	16.000	0	67.000
236 Kaustinen	19	19	1	39,0	44.000	1.128	27	0	73	4.000	0	40.000
272 Kokkola	312	215	9	534,5	608.000	1.138	22	0	78	36.000	11.000	561.000
421 Lestijärvi	7	1	0	7,0	12.000	1.714	100	0	0	3.000	0	9.000
584 Perho	21	16	1	38,0	57.000	1.500	100	0	0	17.000	0	40.000
849 Toholampi	10	8	0	18,0	44.000	2.444	100	0	0	9.000	2.000	33.000
924 Veteli	16	12	1	28,0	76.000	2.714	100	0	0	22.000	0	54.000
16 Keski-Pohjanmaa	412	287	11	709,0	924.000	1.303	36	8	56	107.000	13.000	804.000
4 Länsi- ja Sisä-Suomen AVI	7.146	4.576	523	12.244,0	22.823.000	1.864	84	3	13	5.313.000	368.000	17.142.000
5 Pohjois-Suomen AVI												
17 Pohjois-Pohjanmaa												
009 Alavieska	16	16	2	32,5	33.000	1.015	100	0	0	12.000	1.000	20.000
069 Haapajärvi	30	23	6	58,0	91.000	1.569	100	0	0	24.000	0	67.000
071 Haapavesi	25	9	9	42,5	103.000	2.424	66	0	34	3.000	8.000	92.000
072 Hailluoto	4	2	0	5,0	5.000	1.000	100	0	0	2.000	0	3.000
139 Ii	45	34	8	86,0	278.000	3.233	100	0	0	55.000	0	223.000
208 Kalajoki	60	44	7	109,5	219.000	2.000	100	0	0	44.000	1.000	174.000
244 Kempele	184	100	12	295,0	504.000	1.708	100	0	0	145.000	0	359.000
305 Kuusamo	77	50	5	130,5	238.000	1.824	86	0	14	68.000	0	170.000
317 Kärsämäki	9	11	2	21,5	38.000	1.767	100	0	0	8.000	0	30.000
425 Uiminka	75	26	5	105,5	195.000	1.848	100	0	0	53.000	2.000	140.000
436 Lumijoki	8	4	1	12,0	24.000	2.000	100	0	0	5.000	0	19.000
483 Merijärvi	4	3	0	6,0	8.000	1.333	100	0	0	2.000	0	6.000
494 Muhos	37	24	2	63,0	150.000	2.381	99	1	0	37.000	0	113.000
535 Nivala	24	16	4	42,5	67.000	1.576	100	0	0	31.000	0	36.000
563 Oulainen	30	11	1	41,0	99.000	2.415	87	0	13	18.000	0	81.000
564 Oulu	1.157	643	37	1.836,0	5.019.000	2.734	60	25	14	817.000	720.000	3.482.000
615 Pudasjärvi	28	25	7	59,0	155.000	2.627	100	0	0	38.000	0	117.000

625 Pyhäjoki	17	12	0	28,0	66.000	2.357	100	0	0	10.000	0	56.000
626 Pyhäjärvi	26	18	4	47,0	110.000	2.340	100	0	0	23.000	5.000	82.000
630 Pynhanta	8	9	2	17,5	22.000	1.257	100	0	0	8.000	0	14.000
678 Raahе	106	46	3	154,0	315.000	2.045	0	1	99	0	0	315.000
691 Reisjärvi	5	4	1	9,0	16.000	1.778	100	0	0	4.000	0	12.000
746 Sievi	18	11	2	30,0	84.000	2.800	100	0	0	17.000	7.000	60.000
748 Siikajoki	23	13	5	40,0	259.000	6.475	100	0	0	23.000	0	236.000
791 Siikalatva	26	21	0	46,0	149.000	3.239	100	0	0	19.000	0	130.000
832 Taivalkoski	11	6	1	18,0	22.000	1.222	100	0	0	7.000	0	15.000
859 Tyrnävä	37	19	4	59,0	133.000	2.254	100	0	0	39.000	0	94.000
889 Utajärvi	13	11	1	24,5	88.000	3.592	100	0	0	14.000	0	74.000
926 Vihanti	9	6	1	15,5	22.000	1.419	100	0	0	4.000	0	18.000
977 Ylivieska	90	57	2	148,0	232.000	1.568	56	44	0	69.000	0	163.000
17 Pohjois-Pohjanmaa	2.191	1.267	125	3.582,0	8.744.000	2.441	71	16	13	1.599.000	744.000	6.401.000
18 Kainuu												
105 Hyrynsalmi	4	4	0	7,5	96.000	12.800	100	0	0	6.000	0	90.000
205 Kajaani	226	168	48	441,0	897.000	2.034	52	0	48	100.000	0	797.000
290 Kuhmo	36	28	5	68,5	121.000	1.766	100	0	0	13.000	1.000	107.000
578 Paltamo	19	15	2	35,0	108.000	3.086	100	0	0	15.000	0	93.000
620 Puolanka	5	3	0	7,5	27.000	3.600	100	0	0	5.000	0	22.000
697 Ristijärvi	5	8	0	12,5	14.000	1.120	100	0	0	7.000	0	7.000
765 Sotkamo	81	54	8	141,5	363.000	2.565	100	0	0	70.000	17.000	276.000
777 Suomussalmi	24	19	4	47,0	77.000	1.638	100	0	0	22.000	0	55.000
785 Vaala	13	11	1	24,0	24.000	1.000	100	0	0	7.000	0	17.000
18 Kainuu	412	307	66	784,5	1.727.000	2.201	75	0	25	245.000	18.000	1.464.000
5 Pohjois-Suomen AVI	2.603	1.574	191	4.366,5	10.471.000	2.398	72	13	15	1.844.000	762.000	7.865.000
6 Lapin AVI												
19 Lappi												
047 Enontekiö	8	5	0	12,5	29.000	2.320	100	0	0	3.000	0	26.000
148 Inari	16	15	5	35,5	78.000	2.197	100	0	0	16.000	2.000	60.000
240 Kemi	93	52	11	155,5	265.000	1.704	87	13	0	65.000	2.000	198.000
320 Kemijärvi	26	16	1	42,5	121.000	2.847	100	0	0	19.000	0	102.000
241 Keminmaa	58	34	5	96,5	215.000	2.228	100	0	0	46.000	0	169.000
261 Kittilä	41	33	5	78,5	100.000	1.274	100	0	0	30.000	0	70.000
273 Kolari	13	10	2	24,0	28.000	1.167	100	0	0	16.000	0	12.000
498 Muonio	13	10	0	22,5	13.000	578	0	0	100	5.000	0	8.000
583 Pelkosenniemi	1	0	0	1,0	14.000	14.000	100	0	0	1.000	0	13.000
854 Pello	16	7	3	24,5	54.000	2.204	100	0	0	9.000	6.000	39.000
614 Posio	11	7	0	17,5	42.000	2.400	100	0	0	10.000	0	32.000
683 Ranua	12	9	7	27,0	36.000	1.333	100	0	0	10.000	0	26.000
698 Rovaniemi	320	170	2	490,5	736.000	1.501	0	0	100	0	0	736.000
732 Salla	16	8	1	24,0	75.000	3.125	100	0	0	9.000	0	66.000
751 Simo	16	13	0	28,5	44.000	1.544	100	0	0	7.000	6.000	31.000
758 Sodankylä	37	27	6	69,5	143.000	2.058	81	19	0	22.000	0	121.000
845 Tervola	12	11	0	22,5	56.000	2.489	29	71	0	13.000	0	43.000
851 Tornio	137	115	5	255,5	440.000	1.722	79	21	0	82.000	1.000	357.000
890 Utsjoki	12	7	2	20,5	33.000	1.610	100	0	0	4.000	1.000	28.000
976 Ylitornio	15	14	0	28,5	46.000	1.614	100	0	0	0	13.000	33.000
19 Lappi	868	559	51	1.477,0	2.568.000	1.739	63	8	29	367.000	31.000	2.170.000
6 Lapin AVI	868	559	51	1.477,0	2.568.000	1.739	63	8	29	367.000	31.000	2.170.000
Raportti yhteensä	31.466	16.977	1.941	50.384,0	98.620.000	1.957	69	7	24	17.400.000	2.377.000	78.843.000

KUSTANNUSSOVELLUS 2012 * AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA *** LOPULLINEN RAPORTOINTI *** PVM:
25.09.2013 *****

*** RAPORTTI: K55N6R ***

PERUSOPETUSLAIN MUKAISEN KOULULAISTEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN KUSTANNUKSET JA MAKSUT												
Kuntaryhmä	OPPILASMÄÄRÄ				KUSTANNUKSET					TULOT		
	1. lk	2. lk	3-9 lk er.op.	Yh- teensä	Yhteensä euroa	euroa/ oppilas	Oma toim.	Osto- palv.	Avus- tuks.	Maksut	Muut tulot	Netto yhteensä
Kaupunkimaiset kunnat	22.969	11.523	1.364	35.855,0	69.074.000	1.926	61	8	31	10.701.000	1.611.000	56.762.000
Taajaan asutut kunnat	4.687	2.881	307	7.874,0	15.161.000	1.925	84	6	10	3.591.000	152.000	11.418.000
Maaseutumaiset kunnat	3.811	2.574	271	6.655,0	14.385.000	2.162	93	5	2	3.108.000	614.000	10.663.000
Raportti yhteensä	31.466	16.977	1.941	50.384,0	98.620.000	1.957	69	7	24	17.400.000	2.377.000	78.843.000